

Elina Mäkinen
Pro gradu -tutkielma
Kuvataidekasvatus
Lapin Yliopisto
2025

“Kyl mä pari tyyppeä tiiän kellä on tatuointeja”

8.-luokkalaisten käsityksiä tatuoitujen henkilöiden imagosta

Lapin Yliopisto, taiteiden tiedekunta

Työn nimi: “Kyl mä pari tyyppii tiän kellä on tatuointeja” – 8.-luokkalaisten käsityksiä tatuoitujen henkilöiden imagosta

Tekijä: Elina Mäkinen

Koulutusohjelma: Kuvataidekasvatus

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: 52 + 6 liitettä

Vuosi: Kevät 2025

Tiivistelmä:

Tutkielma sai alkunsa halustani syventyä uudelleen kandidaatintutkielmani aiheeseen, jossa tutkin peruskoulun oppilaiden tatuointeihin liittyviä käsityksiä ja tatuointitaiteen imagoa. Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena oli tarkastella peruskoulun 8.-luokkalaisten oppilaiden käsityksiä tatuoitujen henkilöiden imagosta. Tämä tutkielma sisältää katsauksen tatuointien historiaan ja suomalaiseen tatuointikulttuuriin. Avaan myös lyhyesti, mistä nuorten visuaalinen kulttuuri-identiteetti rakentuu ja miten peruskoulun kuvataiteen opetuksessa kulttuuri-identiteetin rakentumista tuetaan. Esitutkimuksen roolissa esiintyy vuonna 2022 tekemäni kandidaatintutkielma, jonka päätuloksina ilmeni tatuointitaiteen yleisyys nuorten mediankulutuksessa ja tatuointeihin liittyvät positiiviset käsitykset.

Tämä tutkielma on taideperustainen tutkimus, jossa on sovellettu taideperustaisen toimintatutkimuksen käytäntöjä. Aineisto on analysoitu temaattisen analyysin menetelmällä. Aineistona on oppilaiden piirtämät henkilökuvat tatuoiduista ihmisistä. Tutkielmassa käytetty aineisto on kerätty Lahden yhteiskoulussa syksyllä 2024 kuvataiteen oppitunnilla. Tutkielman tuloksissa ilmenee, että tatuoidut henkilöt mielletään täysi-ikäisiksi naisiksi, jotka työskentelevät luovalla alalla. Piirroksissa esiintyvien tatuointien visuaalisessa tyyleissä on kaksijakoisuutta ja suurimmassa osassa piirroksia on käytetty japanilaiselle mangalle ja animelle ominaista tyylittelyä.

Asiasanat: kuvataidekasvatus, tatuointi, kulttuuri-identiteetti, taideperustainen tutkimus, taideperustainen toimintatutkimus

University of Lapland, Faculty of Art and Design

The title: “I know a couple of people who have tattoos” – 8th graders' perceptions of the image of tattooed people

Author: Elina Mäkinen

Degree program: Art education

Type of work: Master's thesis

Number of pages: 52 + 6 attachments

Year: Spring 2025

Abstract:

This thesis originated from my desire to further explore the topic of my bachelor's thesis, in which I examined the perceptions of comprehensive school students related to tattoos and the image of tattoo art. The aim of this master's thesis was to investigate the perceptions of 8th grade comprehensive school students about the image of tattooed people. This study includes an overview of the history of tattoos and Finnish tattoo culture. I will also briefly explain what makes up the visual cultural identity of young people and how the construction of cultural identity is supported in comprehensive school visual arts teaching. My bachelor's thesis, completed in 2022, serves as preliminary research; its main findings highlight the prevalence of tattoo art in young people's media consumption and their generally positive attitudes toward tattoos.

The thesis is an art-based research that applies the practices of art-based action research. The data has been analyzed using the thematic analysis method. The data consists of portraits of tattooed people drawn by students. The data used in the study was collected in a visual arts class at Lahti Co-educational School in the autumn of 2024. The findings of the study suggest that tattooed people are perceived as adult women who work in the creative field. The visual style of the tattoos in the drawings is dualistic, and most of the drawings use a stylization characteristic of Japanese manga and anime.

Key words: visual arts education, tattoo, cultural identity, art-based research, art-based action research

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	5
2. Tatuointitaide ja tatuointikulttuuri	8
2.1 Tatuointitaiteen historiaa lyhyesti	8
2.2 Tatuointikulttuuri Suomessa	9
2.3 Tatuointitaide kuvataiteen aineopinnoissa	11
3. Nuorten kulttuurit	14
3.1 Nuoren identiteetin kehityksen kaari lyhyesti	14
3.2 Median rooli nuorten elämässä	15
3.3 Kuvakulttuuri kuvataiteen opetuksessa	19
3.4 Kulttuuri identiteetin rakentuminen kuvataiteen opetuksessa	21
4. Kandidaatintutkielma esitutkimuksen roolissa	24
5. Tutkimusmenetelmät ja aineisto	26
5.1 Menetelmien teoreettinen tausta	26
5.2 Äänitetyn aineistoraportin tiivistelmä	31
6. Tatuoidun hahmon imago piirroksissa	32
6.1 Yleiskatsaus aineistoon	32
6.2 Äänitetyn aineistonkeruu raportin sisällönanalyysi	39
6.3 Teosten sisältöjen yhteneväisyydet	40
6.4 Tatuointitaiteen rooli teoksissa	42
7. Tulosten yhteenveto	47
8. Pohdinta	49
Lähteet	53
Liitteet	
Liite 1 Tutkimuslupalomake	
Liite 2 Tutkimusaineiston tehtävänanto	
Liite 3 Teos 1. ja hahmon kuvaus	
Liite 4 Teos 2. ja hahmon kuvaus	
Liite 5 Teos 3. ja hahmon kuvaus	
Liite 6 Teos 4. ja hahmon kuvaus	

1. Johdanto

Tämä tutkielma syntyi halusta syventyä uudemman kerran kandidaatintutkielmani aiheeseen, jossa tutkin nuorten käsityksiä tatuoinneista ja tatuointitaiteen muuttuvasta imagosta. Kandidaatintutkielmani toimiikin esitutkimuksen roolissa tässä Pro gradu-tutkielmassa. Aiheen valintaan vaikutti oma kiinnostukseni tatuointitaiteeseen ja sen merkitys kuvataiteen oppiaineessa. Tutkielman tavoitteena on tutkia kuvataiteen keinoin, miten peruskoulun oppilaat käsittävät tatuoidut ihmiset ja millaisia mielikuvia heille herää tatuoiduista ihmisistä.

Oma kiinnostukseni tatuointitaidetta ja sen ympärillä olevaa kulttuuria kohtaan on motivoinut ja innostanut minut tutkimaan tätä kyseistä aihetta. Teen harrastelijamaisesti tatuointeja ja olen ollut kiinnostunut aiheesta jo lapsesta asti. Olen ihannoinut tatuoituja ihmisiä kadulla, televisiossa ja erityisesti tatuoinnit muusikoilla ja rock-kulttuurissa ovat kiinnittäneet huomioni. Kiinnostusta on lisännyt vanhempieni tapa koristaa ihoaan tatuoinneilla ja heidän vanhempiensa negatiivinen ja kauhistunut reaktio näihin kyseisiin kuviin iholla. Teini-ikään mennessä ilmaisin itseäni värjäämällä hiuksia eri väreillä ja pukeutumalla bändien fani t-paitoihin. Myöhemmin itseilmaisun osaksi tuli kehon muokkaus lävistyksillä ja 18-vuotta täytettyäni otin ensimmäisen tatuointini.

Harrastukseni tatuointien parissa on avannut minulle uusia näkökulmia tatuointien muuttuvaan imagoon. Vanhempieni innostuksen osasin ennustaa, mutta odottamatonta oli isovanhempien lämpeneminen tatuointitaiteeseen. Taitojeni kehittyessä 72-vuotias isoisäni pyysi minua tekemään itselleen pienen, veriryhmästään kertovan tatuoinnin. Tämä oli yllätys sekä minulle, että äidilleni, joka on isoisäni esikoistytär. Nyt isoisäni on koristanut ihoaan kolmesti tatuointitaiteellani ja kesällä 2024 isoäitini otti minulta ensimmäisen tatuointinsa. En olisi koskaan uskonut, että isovanhempani muuttaisivat niin radikaalisti mielipidettään tatuoinneista.

Tämä omakohtainen kokemus inspiroi minua tutkimaan, miten tatuointien imago on muuttumassa ja miten muutokset näkyvät nuoremman sukupolven tatuointikäsityksenä. Esitutkimuksen roolissa oleva kandidaatintutkielmani *Tatuointien muuttuva imago*;

Peruskoulun 9.-luokkalaisten käsityksiä tatuoinneista (2022) keskeiset tulokset kertoivat peruskoulun oppilaiden positiivisesta tatuointikäsitteestä, josta heräsi jatkokysymys “*miten peruskoulun oppilaat näkevät itse tatuoidut henkilöt?*”. Kuvataidekasvatuksen opiskelijana halusin tutkia kuvataiteen keinoin tätä kysymystä. Sivuan tutkielmassani tatuointitaidetta opetettavana aiheena kuvataiteen oppitunneilla ja pohdin tatuointien roolia nuorten oppilaiden visuaalisessa kulttuurissa. Tavoitteeni on havainnollistaa henkilökohtaisella kertomuksella isovanhemmistani tatuointikäsitteiden muutoksesta sukupolvien välillä. Tämä ilmenee koulumaailmassa oppilaiden omia kuvakulttuureja tarkastellessa. Uskon, että tämän tutkielman lukijat saavat uusia näkökulmia tatuointitaiteeseen ja heille avautuu tatuointikulttuurin potentiaali kuvataidekasvatuksen osana. Toivon tämän tutkielman aloittavan keskustelua kuvataidekasvattajien parissa, jossa tatuointitaide otetaan osaksi oppilaiden rakenteilla olevaa visuaalista kulttuuria ja identiteettiä suomalaisessa kasvuympäristössä.

Tatuointeja on tutkittu 1990-luvulta lähtien, mutta useimmat tutkimukset ja julkaisut käsittelevät tatuointien terveysriskejä tai tatuointikäsitteisiin liittyviä ongelmia yhteiskunnassa, kuten työelämässä näkyvä negatiivisuus tatuoituja henkilöitä kohtaan. Tatuointien ja identiteetin välistä yhteyttä on tutkittu ja julkaisuja löytyy useita. Tässä tutkielmassa syvennyn selvittämään tatuoitujen ihmisten välittämää imagoa kuvataidekasvatuksen näkökulmasta. Blair käsittelee tatuointeja kuvataidekasvatuksen näkökulmasta artikkelissaan *Tattoos and Teenagers: An Art Educator's Responce* (2007) ja tuo esille tatuointitaiteen merkityksen identiteetin luomisessa. Tatuointitaidetta ei ole juurikaan tutkittu suomalaisen kuvataidekasvatuksen näkökulmasta, mikä on omalta osaltaan tehnyt tutkielmani tekemisestä jännittävää. Salasuon teoksessa *Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus* (2020) tutkitaan nuorten ja tatuointien välistä yhteyttä. Salasuon tutkimuksessa saa selkeän kuvan tatuointien yleisyydestä lasten ja nuorten visuaalisessa kulttuurissa (2020, s. 97).

Tässä tutkielmassa syvennyn pohtimaan kandidaatintutkielmassani esiin nousutta kysymystä “Miltä näyttää tatuoitu ihminen?”. Tässä pro gradu -tutkielmassani olen kiinnostunut selvittämään, millaisia käsityksiä peruskoulun oppilailla on tatuoiduista ihmisistä ja onko tatuoitujen henkilöiden imago muuttumassa. Kuvataidekasvatuksen maisterin opiskelijana haluan tutkia aihetta kuvataiteen opetuksen ja suomalaisten nuorten kulttuuri-identiteetin näkökulmasta. Tarkastelen tutkielmassani 14–15-vuotiaiden

8.-luokkalaisten käsityksiä tatuoiduista ihmisistä ja kyseisten henkilöiden imagoa. Keräsin aineiston kuvataiteen tunnilla ja tutkin aineistoa taideperustaisen tutkimuksen menetelmällä ja sovelnan tutkimuksessani taideperustaisen toimintatutkimuksen käytäntöjä.

Tässä tutkielmassa tarkastellaan 7.–9.-luokan kuvataiteen oppiainetta ja kuvataidekasvatusta tutkimuksen kenttänä. Tutkimuksen kohteena ovat 8.-luokan oppilaiden piirroksissa kuvattujen tatuoitujen henkilöiden esittämä imago. Kuvia analysoimalla voidaan tutkia, miten 8.-luokkalaisten oppilaiden kulttuuri-identiteetti vaikuttaa käsitykseen tatuoiduista henkilöistä. Kulttuuri-identiteetti on Tieteen termipankin (2025) mukaan tiettyyn yhteisöön kuuluvan yksilön omaksumia arvoja, viestimisen ja tekemisen tapoja, todellisuutta jäsentäviä käsityksiä, uskomuksia ja tietojärjestelmiä (tieteentermipankki.fi, 2025). Tatuoinnit ovat tärkeässä roolissa tässä tutkielmassa ja tatuointi-termillä tarkoitetaan neulatatuointeja. Duodecim Terveyskirjaston nettisivuilla julkaistussa artikkelissa *Tatuointi* (2022) Kristiina Airola kertoo, että neulatatuoinnit ovat ihon alle pigmenteillä tehtyä, pysyvää kuviointia (Airola, 2022).

2. Tatuointitaide ja tatuointikulttuuri

2.1 Tatuointitaiteen historiaa lyhyesti

Tatuointien historia juontaa juurensa kauas esihistorialliseen aikaan, josta on todisteena vain pieniä palasia. Ihmisen jättämiä jälkiä näkyy esihistoriallisissa luolamaalauksissa ja esineiden koristuksissa. Ihon koristelun jäljet eivät ole yhtä pysyviä, koska kuoleman jälkeen ihmisen pehmeät kudokset maatuvat nopeasti ja tulevat jälleen osaksi luonnon biologista kiertokulkua. Juntusen teoksessa *Tatuoitu* (2004) kerrotaan, että vanhin todiste ihmisen koristelemasta ihosta löytyy jäämies Ötzin nahasta. Ötzi on 5300 vuotta vanha mummio, joka löytyi Itävallan ja Italian välisestä vuoristosta vuonna 1991. Jäätyneellä mumiolla oli huikeat 57 tatuointia, jossa esiintyi erilaisia eläinsymboleja ja toistuvia kuvioita. (Juntunen, 2004, s. 22) Tämä todistusaineisto valaisee mielestäni hienosti, miten vanhoja tatuointiperinteet oikeastaan ovat.

Tatuoinnit vierailevat historian kirjojen sivuilla eri konteksteissa ja ympäri maailmaa. Juntusen mukaan tatuoituja mummioita on löytynyt Aasiasta, kuten Mongolian ja Kiinan seuduilta, joissa Pazyriki-heimoon kuuluvat ihmiset koristivat ihoaan tatuoinneilla. Ihonsa säilyttäneitä mummioita on löytynyt Egyptistä, jossa erityisesti naiset koristivat ihoaan tatuoinnalla erilaisia kuvioita. Välimeren ympäristössä, antiikin kukoistuksen aikana tatuoinneilla merkittiin orjia ja vankeja. Pohjoisempaan Euroopassa Keltit harrastivat tatuoinnista 100 jaa. ja nykypäivään asti on säilynyt erilaisia kelttiläisestä-kulttuurista säilyneitä symboleita, kuten riimut ja solmut. Keskiajan alussa 500 jaa. tatuoinnit menettivät hohtonsa, kun ne julistettiin kirkon nimessä pannaan. (Juntunen, 2004, s. 22–25) Tästä voisi johtua tatuointitaiteen katoaminen länsimaisen taidehistorian kirjoista.

Tatuointikulttuuria ylläpidettiin kuitenkin eri puolilla maailmaa ja Juntusen mukaan Tyynenmeren saarilla tatuointikulttuurit kukoistivat erittäin vahvana. Polynesiassa, Uudessa-Seelannissa ja Havaijilla tatuoinnit kertoivat henkilön korkeasta asemasta heimossaan. (2004, s. 26) DeMellon mukaan tatuointitaide levisi kapteeni Cookin mukana Pohjois-Amerikkaan Tyynenmeren löytöretkien seurauksena 1700-luvun loppupuolella. Kapteeni Cook matkusti 1769 Uuteen-Seelantiin ja tutustui Samoalais-kulttuuriin ja heidän tatuointi taiteeseen nimeltään *Moko*. Monissa muissakin Tyynenmeren kulttuureissa oli tatuointi perinteitä, jotka ihmetyttivät löytöretkeilijöitä. Englantilainen

sana *tattoo* juontaa juurensa Tahitille, jossa iholle tehtäviä kuvia kutsuttiin sanalla *ta-tu* tai *tatui*. Löytöretkiltään kapteeni toi mukanaan tatuoidun miehistönsä ja alkuperäiskansoilta opitun taidon ja kuvakielen, joka sittemmin levisi Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa. (DeMello, 2000, s. 45–49)

DeMello ja Juntunen kertovat teoksissaan, miten tatuointikulttuuri vakiintui nopeasti Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa 1800-luvun alkupuoliskolla. Juntunen kertoo, miten merimiehet alkoivat aluksi näyttämään maksua vastaan omia seikkailuillaan otettuja tatuointeja. Tämän seurauksena tatuointien imago eksoottisena huvina levisi aristokraattien keskuudessa. (DeMello, 2000, s. 46; Juntunen 2004, s. 28–29) Kuluttajien innoittamana tatuointitaide levisi ihmisten parissa ja DeMello kuvailee, miten Martin Hildebrandt perusti ensimmäisenä tatuointistudion New Yorkiin 1857, jossa hän tatuoii merimiehiä ja sotilaita. Toiset uranuurtajat 1800-luvulla olivat George Burchett ja Tom Riley, jotka tatuoivat aristokraatteja Englannissa. DeMello kertoo, että alkuperäiskansojen hitailla tekniikoilla tehdyt tatuoinnit olivat varakkaiden ihmisten huvia, mutta 1891 Samuel O'Riley keksi ensimmäisen elektronisen tatuointikoneen. Tämän keksinnön seurauksena tatuointien teko nopeutui huomasti ja hinnat tippuivat alempiluokkaisten kuluttajien hintahaarukkaan sopivaksi huviksi. Myös Amerikkalainen Traditionalismi-tyyli sai alkunsa ja on nykypäivänäkin osa tatuointitaiteen populaarikulttuuria länsimaissa. (DeMello, 2000, s. 49–50) Tatuointihuuma pysyi vahvana 1800-luvun ajan, mutta Juntunen kertoo teoksessaan, miten 1920-luvulla suosio alkoi hiipumaan. Tatuointien imago muuttui radikaalisti sotien aikana. Aiemmin eksoottiset ja kiehtovat ihon koristukset olivat enää merimiesten, sotilaiden, sirkuslaisten ja vankien harrastus. (Juntunen, 2004, s. 31)

2.2 Tatuointikulttuuri Suomessa

Tänä päivänä tatuoinnit ovat osa suomalaista populaarikulttuuria ja tatuointistudioita näkyy useimpien suomalaisten kaupunkien katukuvassa. Asiat eivät ole kuitenkaan aina olleet näin ja Juntunen kertoo teoksessaan *Tatuoitu*, miten tatuointistudioita alettiin perustaa Suomeen 1970-luvulla rock-kulttuurin vauhdikkaan suosion myötä (Juntunen, 2004). Teoksessa esitellään Kimmo Rostin tarinaa, jossa nuori taiteilijaperheen poika päätti alkaa tatuoimaan työkseen. Rostin omakohtainen tarina kertoo elävästi, miten tatuointi-bisnes rantautui Suomeen 1980-luvulla. Tatuointeja alettiin tehdä ja suunnitella

studioissa ja tatuointien ottajia oli enemmän kuin tekijöitä. (Juntunen, 2004, s. 195) Suomalaiseen tatuointikulttuuriin kuului vahvasti rock-henkisyys, joka omalta osaltaan vahvisti tatuointien pahamaineista imagoa (Juntunen, 2004, s. 201). Tatuoinnit levisivät Suomeen hitaasti, mutta varmasti. Juntunen kertoo, että tatuointi-bisneksen alettua kukoistaa 1990-luvulla, tatuointien tekijät järjestäytyivät ja perustivat ammattitatuojien yhdistyksen eli Finnish Tattoo Artists Associationin. Yhdistys pitää silmällä, että tatuointistudioissa täyttyvät laatukriteerit, joka tarkoittaa hygienian ylläpitoa ja asiakkaiden ohjeistamista tatuointien jälkihoidossa. (Juntunen, 2004, s. 207–208)

Finnish Tattoo Artists Association eli FTAA on edelleen aktiivinen ja yhdistyksen nettisivujen mukaan (ftaa.fi) he järjestävät hygienia- ja asiakaspalvelukoulutusta tatuointien tekijöille. Yhdistyksen toimintaan kuuluu myös osallistuminen The World Congress of Tattoo and Pigment Research-konferenssiin, jossa tutkijat kerääntyvät yhteen uusimpien tatuointeihin liittyvien tutkimusten kanssa. Suomessa näkyvintä FTAA:n toimintaa oli vuoteen 2009 saakka Helsinki Ink-tatuointimessut, mutta nykyisin messuja järjestää Helsinki Tattoo Culture Oy. (ftaa.fi, 16.12.2024) Helsingissä vuosittain järjestettävä Helsinki Ink-tatuointimessut ovat nettisivujensa mukaan oivallinen paikka nähdä alan huippujen työskentelyä ja uusimpien suuntausten taidonnäytteitä (helsinki-ink.fi, 2025).

Suomalainen tatuointikulttuuri on kehittynyt 2010-luvun aikana huomasti ja sosiaalisen median leviämisen kautta tatuoinnit ovat löytäneet tiensä tatuointilehdistä Facebookiin, Instagramiin ja Pinterestiin. Salasuo teoksessa *Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus* (2020) kiinnostus kehon muokkaamista kohtaa kohosi länsimaisen nuorisokulttuurin synnyn myötä 1900-luvun lopulla. Tatuointien suosio kasvoi vauhdilla julkisuudessa ja nuorten mediassa 2010-luvun vaihteessa, kun tatuointeja näkyi urheilijoiden ja muusikoiden iholla. Salasuo toteaa, että suomalaisessa nuorisokulttuurissa tatuointien suosio yleistyi 2000-luvulla ja tutkimusmateriaalia on edelleen hämmästyttävän vähän. (Salasuo, 2020, s. 112) Salasuo vertailee tekstissään Myllyniemen tekemää *Aika vapaalla: Nuorten vapaa-aikatutkimusta* (2009) tutkimusta. Myllyniemen tutkimuksen mukaan 2000-luvulla oli selvä tatuointien yleisyyden nousu, joka näkyi erityisen selkeästi tutkimukseen osallistuneiden nuorten naisten keskuudessa. (Myllyniemi, 2009, s. 109–111)

Tatuointitaiteen merkitystä nuorten keskuudessa on tutkittu ulkomailla, esimerkiksi Pohjois-Amerikassa ja Britanniassa. Blair kirjoittaa artikkelissaan *Tattoos and Teenagers: An Art Educator's Responce* (2007), miten Pohjois-Amerikkalaiset nuoret ottavat tatuointeja ilmaistaakseen omaa identiteettiään. Artikkelissa kävi ilmi, että tatuointien avulla voi reflektoida omaa persoonallisuutta ja uskomuksia ja tatuointi on nuorille mielekäs keino ikuistaa muistoja. (Blair, 2007) Salasuon *Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa* (2020) havaittiin merkitsevä yhteys tanssin harrastamisessa tatuointien ottamiselle. Salasuon tutkimuksessa näkyi selvä yhteys kulttuurin harrastamiselle ja kehon muokkaukselle. Salasuon tutkimuksessa tulee ilmi, että tatuoinnit ovat yleistyneet 2010-luvun aikana. Hän pohtii tekstissään, että se voi kertoa tatuointeihin liittyvän stigman hälvenemisestä ja tatuoinnin ottamisen kynnyksen madaltumisesta. Salasuon mukaan tatuoidut nuoret harrastavat useammin musiikkia, kirjoittamista, kuvataidetta ja tanssia. (Salasuo, 2020, s. 112) Blair kertoo artikkelissaan, miten tatuointien yleisyys on kasvanut nuorten keskuudessa ja erityisesti tyttöjen keskuudessa (Blair, 2007). Alter-Muri kertoo tutkimuksessaan *The Body as Canvas: Motivations, Meanings, and Therapeutic Implications of Tattoos* (2020), miten tatuoinneilla on yhteys voimaantumiseen ja oman identiteetin rakentumiseen. Alter-Murin mukaan yliopisto-opiskelijoiden motivaatio kehon muokkaukselle kumpuaa halusta hallita omaa kehoa, ilmaista itseään ja ikuistaa muistoja iholle tatuointitaiteen muodossa. (Alter-Muri, 2020)

2.3 Tatuointitaide kuvataiteen aineopinnoissa

Suomen peruskouluissa opetussuunnitelmat tulee laatia opetushallituksen laatiman *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden* (2014) eli POPS:in mukaisesti. Opetussuunnitelman merkitys opetusta ohjaavana järjestelmänä on turvata jokaiselle oppilaalle tasa-arvoinen ja laadukas koulutus. (www.oph.fi, 2014, s. 9) Opetussuunnitelman perusteissa kuvataan, miten opetuksen tulee tukea suomalaista kulttuuriperintöä ja kulttuuri-identiteetin rakentumista. Opetuksen tulisi myös vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja siten luoda pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle. (Opetushallitus, 2014, s. 16) Kuvataiteen aineenopetus tulee myös pohjautua opetussuunnitelman perusteiden mukaisiin tavoitteisiin ja sisältöalueisiin. POPS käsittelee oppiaineiden tavoitteita ja sisältöalueita vuosiluokka ryhmissä 1–2, 3–6 ja 7–9. Tässä tutkielmassa keskityn vuosiluokkien 7–9-ryhmän tavoitteisiin ja sisältöihin.

Kuvataiteen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja rakentamaan omaa kulttuurista identiteettiä. Kuvataiteen opetuksen tehtävänä on kehittää kykyä ymmärtää taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria ja sen ilmiöitä. Opetussuunnitelman mukaan opetuksen tulee tukea oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä ja toimijuutta. (Opetushallitus, 2014, s. 426) Kuvataideopettajalla on autonominen vapaus ja vastuu kehittää itse omat opetusmateriaalinsa, jotka perustuvat kuvataiteen perusopetuksen opetussuunnitelman sisältöihin ja tavoitteisiin. Kuvataiteen perusopetuksen opetussuunnitelman (2014) mukaan sisältöalueita ovat omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat. Opetussuunnitelman mukaan sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tutkitaan sisältöjen välisiä yhteyksiä. (Opetushallitus, 2014, s. 427) Näiden sisältötavoitteiden avulla oppilas oppii ymmärtämään omaa visuaalista kulttuuriaan ja laajentaa sitten ymmärrystään muun maailman visuaalisen kulttuurin ilmiöistä.

Tässä tutkielmassa pohdin tatuointitaiteen roolia kuvataiteen opetuksessa. Tatuoinneista on tullut osa kuvataiteellista populaarikulttuuria, jolloin mielestäni on tärkeää ymmärtää niiden merkitys oppilaiden visuaalisen kulttuurin sisältönä. Blair kertoo artikkelissaan (2007), miten tatuoinnit ovat muodostuneet osaksi nuorten visuaalista kulttuuria. Tämän vuoksi on tärkeää huomioida tatuointitaide kuvataiteen opintokokonaisuuksissa ja kertoa tatuointien merkityksistä erilaisissa kulttuureissa ja niiden historiassa. (Blair, 2007) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) ja sen laaja-alaisissa tavoitteissa luetellaan, että oppilaita ohjataan tunnistamaan miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat arjessa ja miten media muokkaa kulttuuria ja yhteiskuntaa. Laaja-alaisiin oppimistavoitteisiin kuuluu oppilaan monilukutaidon kehittäminen, jonka kautta oppilas oppii tulkitsemaan maailmaa ympärillään ja hahmottamaan sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa sen eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun tapoja ja oppimaan oppimisen taitoja. Monilukutaitoa kehittäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. (Opetushallitus, 2014, s. 20–22)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9 tukee oppilaan mahdollisuutta tehdä havaintoja, hakea tietoa ja harjoittaa kriittistä ajattelua. Oppilaita tulee rohkaista käyttämään kuvittelukykyä, jossa yhdistellään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia ja rakennetaan uutta tietoa ja näkemystä. Tutkiva työskentely ohjaa oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkasteluun, joka tukee ajattelun taitojen kehittymistä ja lisää oppimisen motivaatiota. Laaja-alaisen osaamisen perusteissa koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana koulutyössä. Laaja-alaisen oppimisen myötä oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Oppilaita myöskin kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen ilmenemismuodoista. Perusopetuksen opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteissa kerrotaan, että luokilla 7–9 oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Monilukutaidon oppimiseen kuuluu medialukutaidon harjoittaminen, jossa oppilas oppii syventämään monipuolisia viestintä- ja vaikuttamistaitoja. (Opetushallitus, 2014, s. 281–283)

Kuvataiteen oppiaineessa tarkastellaan visuaalista ympäristöä, jossa elämme. Tähän visuaaliseen ympäristöön kuuluu kuvataiteen eri muodot, kuten populaarikulttuuri ja sen myötä tatuoinnit. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaisesti kuvataiteen opetuksen tehtäviin kuuluu kehittää kykyä ymmärtää kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ilmiöitä (Opetushallitus, 2014, s. 426). Tatuointien paikkaa kuvataiteena on kyseenalaistettu ja Sizer pohtii artikkelissaan *The Art of Tattoos* (2020) ovatko tatuoinnit taidetta ja mikä tekee tatuoinneista taidetta. Sizer kertoo, miten tatuointien suosio kasvaa Yhdysvalloissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa, erityisesti 26–40-vuotiaiden keskuudessa. Sizer keskittyy artikkelissaan tilaustyönä tehtyihin tatuointeihin, jotka tatuointitaiteilija suunnittelee ja piirtää itse ja tietylle asiakkaalle. Artikkelissa luetellaan, että tatuointitaiteen esteettisyys, kyky välittää tunteita, luova ilmaisullisuus, pitkäjänteisen harjoittelun tuloksena syntynyt tarkoituksen mukainen lopputulos ovat merkkejä siitä, että tatuoinnit ovat taidetta. (Sizer, 2020) Tästä syystä on mielestäni tärkeää ottaa huomioon tatuointien paikka taiteena kuvataidekasvatuksen sisällöissä.

3. Nuorten kulttuurit

3.1 Nuoren identiteetin kehityksen kaari lyhyesti

Tässä luvussa esittelen lyhyesti nuoren identiteetin kehityksen vaiheita, jotka ovat tärkeitä ymmärtää tutkielman teorialukujen kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Identiteetin rakentuminen alkaa yksilön minuudesta ja Risto Vuorisen *Minän synty ja kehitys* -teoksen mukaan minäkokemus ja minuus vastaavat yksilön psyykkistä kokonaiskuvaa itsestään ja edustavat minän elämyksellistä tasoa. Minän kehitys alkaa Vuorisen mukaan jo pienenä lapsena, kun lapsen tietoisuus minuutensa rajoista kehittyy. Hänen teoksessaan minäkäsitys tarkoittaa tietoista minäkokemusta, jolla ihmiset yleensä ajattelevat ja arvioivat itseään. Minäkäsitys rakentuu vuorovaikutuksen ja ihmissuhdekokemusten myötä koko ihmisen elämän ajan. (Vuorinen, 1998, s. 49–51)

Lapset opettelevat tutkimaan maailmaa ja itseään vanhempiensa avulla ja Vuorisen mukaan pienen lapsen tarve aikuisen toiminnan peilaamiselle on tärkeä osa tämän opettelulle. Vuorinen määrittelee, että peilaaminen on ulkoinen teko, jolla lapsi etsii aktiivisesti minäkokemusta koskevaa palautetta. Lapsi haluaa matkia peilaamalla vanhempiaan ja sisaruksia ja rakentaa näin tietouttaan omasta minuudestaan, esimerkiksi pukeutumisella ja käyttäytymisellä. (Vuorinen, 1998, s. 130) Tästä mielestäni voidaan päätellä, että lapset peilaavat myös oman visuaalisen kulttuurin mieltymyksiä vanhempien mieltymyksiin. Yleensä Suomessa lapsen kehitysvaiheiden mukaisesti lapsi menee ensin päivähöitoon, ja 5–6-vuoden iässä lapsi siirtyy esikouluun. Ruokonen ja Rusanen kertovat artikkelissaan *Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana* (2009), miten kulttuurinen kehittyminen on olennainen osa varhaiskasvatusta. Ruokosen ja Rusasen mukaan varhaiskasvatuksen yhteiskunnallisen ulottuvuuden tarkoitus on kasvattaa lapsi oman yhteiskunnan jäseneksi ja auttaa lasta ymmärtämään omaa kulttuurista identiteettiä. (Ruokonen & Rusanen, 2009, s. 11) Tästä voidaan päätellä, että lapset eivät peilaa pelkästään lähipiirinsä ihmisten vuorovaikutusta, vaan lapset peilaavat ympäristön ja yhteisön antamaa esimerkkiä.

Vuorisen (1998) mukaan lasten minuuden kehitykseen myöhäisemmässä vaiheessa vaikuttaa koulu. Tähän ikään mennessä lapsi peilaa oppilas tovereiden ja opettajien toimintaa. Vuorisen mukaan koulussa onnistumisen tunteet vaikuttavat lapsen

koulumenestykseen ja myöhemmin jopa työelämässä. Tämän vuoksi lapset peilaavat koulussa käytöstään kavereihinsa ja opettajiin ja minäkuva kehittyy jälleen uuteen suuntaan, perheen sisäisistä ihanteista ulospäin. Koulun antama opetus ja asennekasvatus muokkaavat oppilaiden minäkuvan sisältöjä, eli ihanteita ja normeja. (Vuorinen, 1998, s. 187–194) Gränon, Hiltusen ja Jokelan *Suhteessa maailmaan*-teoksen johdannossa pohditaan, että opetustilanteissa on mahdollista vahvistaa lapsen paikkaidentiteettiä olemalla aktiivisesti vuorovaikutuksessa ympäristöön, joka kehittää siten osallisuuden taitoja yhteisössä (Granö ym., 2018, s. 8–9). Tästä voi tehdä johtopäätöksen, että lapsen kanssa vuorovaikutuksessa olevat elementit vaikuttavat lapsen kulttuurisen identiteetin kehitykseen.

Murrosiässä koulu ympäristö muuttuu, sosiaaliset suhteet muuttuvat ja nuori haluaa löytää itsensä ja uuden paikkansa ympäristössään. Vuorinen kirjoittaa teoksessaan, että nuoruus, joka käsittää ikävuodet 10–20, on silta aikuisuuteen, jolloin nuori vakiinnuttaa yksilöllisen identiteetin ja irtautuu vanhempien vaikutuspiiristä (Vuorinen, 1998, s. 199–201). Vuorinen kertoo, että aiemmin lapsuudessa muodostetut mielikuvat minuudesta eivät enää vastaa kasvavan nuoren kehittyvää minäkuva. Tämä johtuu Vuorisen mukaan nuoren nopeasta fyysisestä, kognitiivisesta, emotionaalista ja sosiaalisesta kehityksestä. (Vuorinen, 1998, s. 206) Tämä mielestäni tarkoittaa, että nuoren identiteetin kehityksessä tapahtuu suuria muutoksia ja sisäisen maailman mullistukset johtuvat ikätovereiden vaikutuksesta. Vuorisen mukaan nuori alkaa irtautua vanhempiensa vaikutuspiiristä. Nuori alkaa rakentaa itselleen omaa yksilöllistä identiteettiä, jossa korostuu nuoren sosiaalinen rooli ja status omassa ympäristössään ja niiden asettamat velvoitteet. Vuorisen mukaan on yleistä, että nuori peilaa itseään muihin ja erityisesti niihin piirteisiin, jotka haluaisi itselleen. (Vuorinen, 1998, s. 207–214) Vuorisen kertomuksen pohjalta voitaisiin todeta, että nuori ikään kuin rakentaa itsensä uudestaan kuvaamaan sen hetkistä aikaa, ympäristöä ja kulttuuria.

3.2 Median rooli nuorten elämässä

Älypuhelimien ja sosiaalisen median suosion myötä medialla on suurempi rooli nuoren visuaalisessa kulttuurissa. Kotilaisen ja Rantalan tutkimuksessa *Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus* (2008) keskustellaan median vaikutuksesta nuoriin. Kotilaisen kuvaamassa kuviossa 1. (2008, s. 26) median ja nuoren välillä tapahtuvaa

kanssakäymistä kuvaa yksisuuntainen nuoli, mediasta nuoreen, joka kertoo median vaikutuksesta nuoreen eikä toisinpäin. Tutkimuksessa nuoret kertovat, että media ja sen eri sisällöt vaikuttaa omiin henkilökohtaisiin kulutusvalintoihin. (Kotilainen & Rantala, 2008, s. 26). Salasuon teoksessa (2020) pohditaan samoja teemoja. Salasuon mukaan netti on nuorten sosiaalinen ja kulttuurinen kenttä, joka vaikuttaa kouluun, kotiin, työhön, vapaa-aikaan ja harrastuksiin. (Salasuo, 2020, s. 97) Kupiainen pohtii artikkelissaan *Lasten mediasuhteet mediakasvatuksen kysymyksenä* (2009), miten digitaalisesta mediasta ja digitaalisesta pelaamisesta on tullut osa sosiaalisen elämän ylläpitämisen työkaluista, vaikka tämä toiminta tapahtuu neljän seinän sisällä ja yksinään (Kupiainen, 2009, s. 173). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin kuuluu monilukutaidon lisäksi tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Näihin tavoitteisiin kuuluu tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen käyttöön ja toimintaperiaatteisiin perehtyminen. Tieto- ja viestintäteknologian käyttöä tuetaan tutkivassa ja luovassa työskentelyssä, jolloin oppilaat saavat harjoitusta monipuolisesta vuorovaikutuksesta ja verkostoitumisesta. (Opetushallitus, 2014, s. 23) Tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen avulla oppilaita opastetaan huomaamaan esimerkiksi digitaalisen median merkitys arjen vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona yhteiskunnassa.

Kotilaisen ja Rantalan (2008) mukaan yleistynyt digitaalisen median kulutus ja tuottaminen kertoo median kasvaneesta vaikutuksesta nuoriin. Kotilainen ja Rantala pohtivat tekstissään, että on tärkeää tutkia minkälaista digitaalista mediaa nuoret kuluttavat ja miten se vaikuttaa heidän identiteettiin yhteiskunnan jäsenenä. (Kotilainen & Rantala, 2008, s. 34). Wilska ym. havaitsivat tutkimuksessaan *The Role of Social Media in the Creation of Young People's Consumer Identities* (2023), että suomalaiset nuoret ymmärtävät millaisia kuluttajia he ovat ja millaisia kuluttajia he eivät halua olla. Wilska ym. tutkimuksessa (2023) kävi ilmi, että nuoriso ottaa vaikutteita toisiltaan, internet yhteisöistä, julkisuuden henkilöiltä ja mainoksista. (Wilska, 2023) Digitaalisen median suosiota tutkinut Salasuo (2020) kertoo, että nuoret käyttävät internetiä monipuolisesti tiedon hakuun, muiden tuottamien sisältöjen katseluun, sosiaalisten suhteiden vaalimiseen ja ajan vietteenä. Osa nuorista tuottavat sisältöä ja osallistuvat keskusteluihin, mutta kulutus on selkeästi tuottamista yleisempää. (Salasuo, 2020, s. 98) Tästä voidaan päätellä, että on tärkeää ymmärtää digitaalisen median vaikutus nuoriin.

Koulussa voi tieto- ja viestintäteknologian osaamisen avulla tukea nuorten ymmärrystä digitaalisen median vaikutuksista. Kupiainen toteaa artikkelissaan (2009), että mediakasvatuksen tulisi olla tavoitteellista toimintaa, joka tulisi kohdistaa median ja median käyttäjän väliseen suhteeseen. Kupiainen mukaan tämä lisää lasten ja nuorten tietoutta mediasuhteista ja mediasisällöistä ja kehittää mediataitoja. (Kupiainen, 2009, s. 175–176) Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) vuosiluokkien 7–9 laaja-alaisen osaamisen sisällöissä tieto- ja viestintäteknologisessa osaamisessa syvennyttään käytännön taitoihin ja tuottamiseen, vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan, tiedon hallintaa tutkivassa ja luovassa työskentelyssä ja vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. (Opetushallitus, 2014, s. 284) Näiden taitojen avulla nuori oppii hallitsemaan tieto- ja viestintäteknologia menetelmiä sekä koulussa että vapaa-ajalla. Kotilaisen ja Rantalan tutkimuksessa (2008) kerrotaan, miten digitaalisen median merkitys näkyy nuorisokulttuurissa erilaisina virtuaalisina verkostoina. Tutkimuksessa eritellään, miten sosiaalisissa verkostoissa nuoret voivat etsiä itselleen sopivia yhteisöjä, joissa yhteisöllisyyttä lisää samanlaiset mielenkiinnon kohteet, tyylit ja aktiviteetit. Yhteisöjen avulla nuori rakentaa omaa identiteettiä ja nuorisokulttuuria, johon kokee kuuluvansa. (Kotilainen & Rantala, 2008, s. 51) Tästä voidaan vetää johtopäätös, että digitaalisen median vaikutus oppilaan identiteetin kehittymisessä on tärkeää ymmärtää. Kotilaisen ja Rantalan mukaan (2008) nuorten kasvu tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja muun muassa mediatuottamisen ja toiminnan kautta. Kotilainen kertoo tutkimuksessaan, että nuoret oppivat myös vertaisiltaan, koska vaikuttajaksi kasvamista motivoi halu kuulua yhteisöön. (Kotilainen & Rantala, 2008, s. 132) Mielestäni mediakriittisyys on tärkeä taito nuoren identiteetin ollessa kehitysvaiheessa, jolloin nuori oppii kyseenalaistamaan, mitä media meille kertoo.

Digitaalisessa mediassa, ja erityisesti sosiaalisessa mediassa, tapahtuu paljon muutoksia nopeassa tahdissa. Laitteita, sovelluksia ja nettisivuja kehitetään jatkuvasti, ja kehityksen myötä toiminnasta tulee tehokkaampaa. Sosiaalisen median kehityksen kaarta seurataan jatkuvasti erilaisten tutkimusten avulla, ja Tilastokeskus julkaisee ja arkistoi erilaisia tutkimuksia aiheesta. Kangas ja Kuure ovat tutkineet nuorten internetin käyttöä ja *Nuorten elinolot*-vuosikirjan artikkelissa *Nuoruus on teknologisoitunut* (2003) esitellään nuorten tietoteknistä kulttuuria. Artikkelissa nuoria nimitetään kommunikaatio- ja tekniikka-akrobaateiksi, joiden on helppo omaksua uuden teknologian tuomia mahdollisuuksia vapaa-ajan vietossa. Tilastokeskuksen keräämässä aineistossa tulee ilmi,

että yli 90% 13–19-vuotiaista nuorista käyttävät internetiä, mutta noin puolet käyttävät sitä usein. Kangas ja Kuure kertovat artikkelissaan (2003), että nuoret ovat ottaneet tietotekniikan monipuolisesti käyttöönsä ja vuorovaikutusta tapahtuu peli- ja keskusteluympäristöissä ja fanikulttuurin foorumeilla. Artikkelissa huomioidaan myös, että nuorten kulutussuuntauksiin voi vaikuttaa internetin avulla. (Kangas & Kuure, stat.fi, 2003)

Tilastokeskuksen tutkimuksissa on käsitelty sosiaalisen median roolia nuorten jokapäiväisessä elämässä ja Kohvakka kertoo tästä artikkelissaan *Sosiaalinen media vahvasti läsnä nuorten arjessa* (2010). Artikkelissa todetaan, että sosiaalinen media on jo kiinteä osa nuorten arkea ja käytännössä kaikki 16–24-vuotiaat suomalaiset käyttävät internetiä ja 90% heistä käyttävät sitä päivittäin tai lähes päivittäin. Kohvakan mukaan netissä olevat verkkoyhteisöt ja yhteisöpalvelut ovat nuorison keskuudessa suosittu tapa ylläpitää sosiaalisia suhteita ja verkostoja. Artikkelin aineiston mukaan yli 80% 16–24-vuotiaista ovat rekisteröityneet jonkin yhteisöpalvelun jäseneksi. (Kohvakka, stat.fi, 2010) Tämän artikkelin tietojen perusteella voidaan päätellä, että nuorten visuaaliseen kulttuuriin kuuluu erittäin varmasti erilaiset nettiympäristöt ja niiden kuvakulttuurit.

Tilastokeskuksen arkiston tuoreimmassa julkaisussa puhutaan nuorten mittavasta ruutuajasta. Haaramo ja Hanifi kertovat artikkelissaan *Nuorten ruutu-aika jatkuu myöhään yöhön* (2023), että suomalaiset viettivät 2020-2021 aikana vapaa-ajallaan keskimäärin 4 tuntia ja 26 minuuttia erilaisten näyttöruutujen parissa. Artikkelissa tulee ilmi, että sosiaalinen media tavoittaa yhä paremmin kaikki ikäluokat, mutta tytöt ja naiset ovat poikia ja miehiä aktiivisempia sosiaalisen median käyttäjiä. Haaramon ja Hanifin mukaan 15–24-vuotiaista naisista 80% käyttivät sosiaalista mediaa monta kertaa päivässä tai jatkuvasti. Artikkelissa kerrotaan, että pojat ja miehet käyttävät ruutu-aikaansa digitaaliseen pelaamiseen ja muuhun tietokoneen käyttöön. (Haaramo & Hanifi, sttinfo.fi, 2023) Tilastot kertovat nuorten jatkuvasta digitaalisen median käytöstä ja tästä voidaan vetää johtopäätös, että monilukutaito ja tieto- ja viestintätaitojen tärkeys tulee huomioida lasten ja nuorten opetuskokonaisuuksissa.

3.3 Kuvakulttuuri kuvataiteen opetuksessa

Perinteisen opetusmallin mukaisesti oppilas saapuu kouluun ja kuuntelee aktiivisesti, mitä opettaja luokan edessä kertoo. Lapset nähdään mahdollisesti vain opetuksen kohteina ja aktiivisina kuuntelijoina. Venäläinen kertoo artikkelissaan *Katse lasten ja nuorten taiteeseen* (2019), että lapsia ei ajatella kulttuuriperinnön ja tiedon tuottajina. Venäläisen käsityksen mukaan, lapset ovat varteenotettavia taiteen ja kulttuurin tuottajia, jotka osaavat myös tulkita ja välittää kulttuurihistoriallista tietoa. (Venäläinen, 2019, s. 13–14) Tämän perusteella onkin tärkeää ymmärtää, että lasten ja nuorten kuvien tarkasteleminen on tärkeää ja hyödyllistä kuvataiteen opetuksessa. Oppilaat elävät maailmassa, jonka ilmiöitä tutkitaan koulussa eri opettajien ohjaamana.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) mukaan kuvataiteen opetuksen tavoitteisiin kuuluu ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Keskeiset sisältöalueet ovat jaettu kolmeen osioon, jotka ovat oppilaan omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat. Kuvataiteen opetuksessa pyritään valitsemaan sisällöksi oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuurien ilmiöitä. Opetussuunnitelman perusteissa mediakulttuuri ja virtuaalinen maailma on lueteltu kuvataiteen opetuksen sisältöihin kuuluvaksi osaksi. Tämä ohjaa oppilasta kehittämään tietoisuuttaan erilaisista ympäristöistä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Sisältöjen tavoitteissa kerrotaan, että erilaisten ympäristöjen merkitys auttaa oppilasta laajentamaan omaa taidekäsitystä oman elinpiirin ja globaalin maailman näkökulmista. (Opetushallitus, 2014, s. 427) Perusopetuksen opetussuunnitelman sisältöjen mukaisesti tulee siis ottaa huomioon digitaalinen ympäristö, jossa nuoret viettävät vapaa-aikaa.

Digitaalinen media on kirjava yhdistelmä erilaisia verkkoyhteisöjä, jotka sisältävät tekstiä, kuvia, musiikkia ja videoita. Nuori voi valita omien mielenkiinnon kohteiden mukaista sisältöä, mitä haluaa kuluttaa. Myllyniemen nuorten vapaa-aikatutkimuksessa (2009) selvitettiin suomalaisnuorten kulttuuriin kuuluvia vapaa-ajan viettotapoja. Tutkimuksessa tutkittiin myös identifioituvatko suomalaisnuoret eri tyyliisuuntauksien edustajiksi. Tutkimuksessa tuli ilmi, että nuorten keskuudessa 15–19-vuotiaat identifioituvat muita ikäluokkia vahvemmin kuuluvansa jonkin tietyn nuorisokulttuurin tyyliisuuntauksen edustajaksi. (Myllyniemi, 2009, s. 98) Myllyniemen tutkimuksen tulosten perusteella

voidaan päätellä, että nuoret haluavat samaistua samoista asioita kiinnostuneisiin ihmisiin ja tästä usein seuraa erilaisten muoti-ilmiöiden syntyminen verkkoyhteisöjen keskuudessa. Ilmiöiden tutkiminen ja käsittely on kuvataidekasvatuksen tunneilla keskeisessä roolissa. *Suhteessa maailmaan* (2018) teoksen johdantoluvussa Granö ym. kertoo, että oppimisympäristöt, joissa yhdistetään fyysisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia mahdollisuuksia, tuottavat laaja-alaista oppimista, joka ylittää oppiaineiden rajoja. Ilmiöpohjaisen opetuksen sisällöt eivät tulisi nousta pelkästään oppiaineissa käsiteltävistä aiheista vaan myös oppilaiden, koulun, kaupungin ja yhteisön arjesta. (Gräno ym., 2018, s. 9) Tämä laajamittainen ympäristön ilmiöiden käsittelyn tulisi siis käsittää myös nuoren digitaalisen ympäristön ilmiöt. Voidaan siis olettaa, että kuvataidekasvatuksen kuvakulttuurin piiriin kuuluu erilaiset sosiaalisen median kuvat, kuten esimerkiksi tatuointitaide.

Digitaalisen median käsittely kuvataidekasvatuksessa vaatii opettajalta herkkyyttä omaksua uusia asioita nopeasti. Rasi ym. tarkastelee artikkelissa *Oppimisympäristöt, tosielämä ja teknologia* (2018), miten digitaalista mediaa voi hyödyntää luovasti osana oppimisympäristöä. Rasi ym. painottaa tekstissä monilukutaidon ja tieto- ja viestintätaitojen osaamisen tärkeyttä. Koulussa opittua taitoa tulee harjoittaa monimediaisissa ja teknologiaa hyödyntävissä oppimistilanteissa. (Rasi ym., 2018, s. 17–18) Kotilaisen ja Rantalan teoksessa *Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus* (2008) kerrotaan, miten mediakasvatuksessa otetaan kantaa mediakulttuurin ilmiöihin ja ohjataan ja tuetaan nuorten kehitystä mediataidoissa tekemisen ja tulkinnan avulla (Kotilainen & Rantala, 2008, s. 64). Tätä taitoa tulisi oppia ja hyödyntää kuvataidekasvatuksen tunneilla, joiden keskeisiin opetussisältöihin digitaalinen media kuuluu. Rasi ym. kertoo artikkelissaan (2018), miten videoiden katseleminen ja tuottaminen voivat edesauttaa monilukutaidon oppimista, kun sitä tuetaan pedagogisesti perustelluilla tehtävillä ja ohjauksella (Rasi ym., 2018, s. 21). Tästä voidaan päätellä, että digitaalisista ympäristöistä tulevien visuaalisten ja audiovisuaalisten sisältöjen tutkiminen osana ilmiöpohjaista opetusta tukee oppilaiden laaja-alaisen oppimisen tavoitteita.

Monilukutaidon oppiminen ja osaaminen kannattelee laaja-alaisen oppimisen tavoitteita ja Räsänen käsittelee tätä aihetta *Taiteen jälki : taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä* kirjassa julkaistussa artikkelissaan *Taiteen kognition ja kulttuurin kentällä* (2010). Räsänen kertoo, että kulttuurinkasvatuksessa tulisi tavoitella eri tiedonaloilla käytettävien symbolijärjestelmien luonteen ymmärtämistä ja niiden vaatimien lukutaitojen osaamista.

(Räsänen, 2010, s. 121) Tämä tarkoittaa monilukutaitoa ja sen käyttämistä erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä, kuten kuvataiteen oppitunnilla. Räsänen (2010) mukaan taiteet kehittävät oppilaiden kykyä ymmärtää taidemaailman ongelmia harjoittamalla monipuolisesti erilaista aistimista, jolloin oppilas voi ratkaista pulmia tekemällä teräviä havaintoja ympäristöstään. Artikkelissa todetaan, että taiteellinen työskentely ei ole mahdollista ilman pohdintaa. Pohdinnan avulla havaintoja voidaan kyseenalaistaa ja selittää, ja näiden työkalujen avulla kasvatuksesta tulee laajempaa ja tutkimus-lähtöistä toimintaa. (Räsänen, 2010, s. 128–129) Räsänen ajattelun pohjalta voidaan tehdä johtopäätös, että taiteellinen työskentely kuvataiteen oppitunneilla onkin avainasemassa laaja-alaisen monilukutaidon osaamisen kannalta.

3.4 Kulttuuri-identiteetin rakentuminen kuvataiteen opetuksessa

Opetustyössä opettaja pääsee näkemään lähietäisyydeltä lapsen ja nuoren kehittymistä. Kuvataiteenopettaja saa parhaimmillaan nähdä, miten lapsen ja nuoren visuaalisen ja kuvataiteellisen tuottamisen kehitys etenee. Anttila kertoo teoksen *Ihmisen ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa* (2017) johdannossa, miten lapsen kasvussa tapahtuvaan fyysiseen ja motoriseen kehitykseen vaikuttaa kulttuuri ja ympäristö. Anttila toteaa, että on mahdotonta erottaa fyysistä kehittymistä henkisestä, kognitiivisesta ja sosioemotionaalaisesta kehitymisestä, koska nämä kaikki kehittyvät toistensa vuorovaikutuksen alaisina. (Anttila, 2017, disco.teak.fi) Tästä voidaan vetää johtopäätös, että kuvataiteenopettajana pääsee näkemään lähietäisyydeltä sekä lapsen motoristen taitojen kehitystä että kulttuuri-identiteetin kehitystä.

Yksi kuvataiteen oppiaineen tärkeimmistä tehtävistä on visuaalisen median tuottaminen ja tulkitseminen. Kuvataiteenopettajalla on suuri työ pysyä uusien taidevirtausten mukana ja digitaalisen median ja kuvataiteen tekniikoiden ajan tasalla. Buhl kertoo artikkelissaan *So, what comes after? the current state of visual culture and visual education* (2011), että kuvataiteenopettajilla on suuri paine hallita sekä vanhat että uudet visuaalisen taiteen virtaukset. Buhl pohtii, että taiteellinen toiminta on tärkeä osa kuvataiteen aineenopetusta ja uudet digitaaliset menetelmät haastavat kuvataiteenopettajia kehittämään taitojaan näiden uusien ilmaisun menetelmien saralla. (Buhl, 2011, s. 3–4) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) kerrotaan kuvataiteen opetuksen tukevan oppilaiden identiteetin rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä. Kuvataiteen

oppiaineeseen liittyy vahvasti monilukutaidon laaja-alainen osaaminen, jonka avulla oppilas oppii tulkitsemaan ympäröivää maailmaa ja ilmaisemaan itseään taiteen keinoin. (Opetushallitus, 2014, s. 426) Taiteen tulkitsemisessa tarvitaan monilukutaitoja ja visuaalisen median tulkitsemisessa tarvitaan erityisesti kuvanlukutaitoa. Räsänen artikkelissa *Taiteen kognition ja kulttuurin kentällä* (2010) kerrotaan, että ihmisen mieli koostuu symboleista, jotka esittävät uudelleen ympäristöstämme tehtyjä havaintoja. Havainnot voidaan sanallistaa kieleksi jota puhumme tai visuaalisiksi, auditiivisiksi tai kinesteettisiksi merkeiksi tai viesteiksi. Havainnoija tai oppija toimii aina omassa kulttuurisessa kontekstissaan, joka vaikuttaa tiedonhankinnan rakentamaan todellisuuteen. (Räsänen, 2010, s. 131–132) Suomalaisessa koulussa havainnointiin ja tulkintaan vaikuttavat suomalaiset arvot ja normit, kun taas toisenlaisessa kulttuurissa kouluissa vallitsee omanlaisensa kulttuurinen järjestelmä.

Kulttuuri identiteetin rakentumiseen vaikuttaa ympäristö, jossa elämme ja Granö ym. kertoo *Suhteessa maailmaan* (2018) teoksen johdannossa, miten oppimisympäristöt ovat laajentuneet luokkahuoneiden ulkopuoliseen maailmaan. Opetuksessa on kyse siirtymisestä opettajan ja oppilaan välisestä suhteesta oppilaan ja ympäröivän maailman väliseen suhteeseen. Granö ym. mukaan taide- ja taitoaineilla on rajoja ylittäviä ja monimuotoisia keinoja tiedontuottamiseen, joissa tekstin ja puheen lisäksi huomioidaan oppilaiden monimuotoinen ympäristö. Kuvataiteen opetuksessa taiteelliseen toimintaan kiinnittyy paikka ja aika, jossa lapsi kasvaa ja oppii. Tämän vuoksi paikkakokemuksen suhde yksilön tai yhteisön identiteetin rakentumiseen on ratkaisevaa. Opetuksessa tulee olla tietoinen paikkojen historialle ja merkitykselle, koska jokainen lapsi kokee asiat eri tavalla, joka vaikuttaa paikkakokemuksen syntyyn. (Granö ym., 2018, s. 6–8) Paikkakokemukseen vaikuttaa fyysisen ympäristön lisäksi nykyisin myös digitaalinen ympäristö, jossa nuoret viettävät paljon aikaa.

Teknologisoituneen yhteiskunnan myötä oppilaita tulee ohjata digitaalisen ympäristön tutkimiseen ja tulkitsemiseen. Kotilaisen ja Rantalan teoksessa *Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus* (2008) tarkastellaan digitaalisen median roolia kasvatuksessa. Kotilaisen mukaan mediakulttuuri ei ole pelkkä työväline kasvatuksessa, vaan se luo erilaisia sosiaalisia tiloja, joissa nuoret rakentavat identiteettiään. Nuoret ovat Kotilaisen mukaan teknisesti taitavia median käyttäjiä ja kuluttajia, mutta tarvitsevat aikuisen ohjausta arvokysymysten pohdinnassa, mediakriittisyydessä ja median

tuottamisessa. (Kotilainen & Rantala, 2008, s. 64) Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) taideopetuksessa tulee huomioida oppilaiden yksilöllinen tuen tarve, jolloin kuvataiteen oppiaineen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteetin rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia (Opetushallitus, 2014, s. 428). Kuvataidekasvatuksen autonominen luonne antaa opettajalle vapauden suunnitella opetuksen sisältöjä perusopetuksen opetussuunnitelman sisältötavoitteiden mukaisesti. Autonomisuuden ansiosta opettajalla on myös vapaus suunnitella pedagogisesti perusteltu oppimisympäristö, joka tukee ja inspiroi oppilaita taideopinnoissa.

Pääasiallisesti peruskoulun oppilaiden oppimisympäristöä voi olla luokkahuoneen sisätilat, koulu ja sen piha-alueet. Kuvataiteen oppitunneilla oppimisympäristö voi laajentua koulualueen ulkopuolelle museoihin, näyttelyihin ja gallerioihin. Keväällä 2020 korona-pandemian seurauksena oppimisympäristöt supistuivat oppilaiden koteihin ja verkkoympäristöiksi. Pandemian seurauksena verkkoympäristöt ja digitaaliset oppimateriaalit ottivat jättimäisiä harppauksia hyvin lyhyen ajan sisällä. Aloitin itse yliopisto-opinnot syksyllä 2019 ja pääsin omakohtaisesti kokemaan ja näkemään, miten opettajat joutuivat venymään äärimmilleen uusien ohjelmien ja oppimisympäristöjen kanssa. Verkossa olevien oppimisympäristöjen myötä opetuksen digitaalinen kenttä laajeni entisestään. Oppilaiden moni- ja kuvanlukutaitoa harjoitettiin tiheämmin, koska oppilaat olivat nyt digitaalisen median kyllästävässä opetusympäristössä useita tunteja päivässä. Tämä on omalla tavallaan vaikuttanut kuvataidekasvatuksen sisältöön ja muokannut samalla oppilaiden kulttuuri-identiteettiä.

4. Kandidaatintutkielma esitutkimuksen roolissa

Tässä luvussa esittelen vuonna 2022 tekemäni kandidaatintutkielman. Tämän tutkielman esittely on osa taideperustaisen toimintatutkimuksen käytäntöjä, jossa tutkimuksessa olennainen osa on toiminnan syklisyys. Kuvataidekasvatuksen kandidaatintutkielmani *Tatuointien muuttuva imago; Peruskoulun 9.-luokkalaisten käsityksiä tatuoinneista* (2022), on lyhyt katsaus tatuointien historiaan, tatuointien kuvataiteelliseen imagoon ja peruskoulun 9.-luokkalaisten tatuointikäsitteisiin. Tutkielmani sisältö käsitti lyhyen katsauksen tatuointien estetiikkaan ja pohdintaa tatuoinnin merkityksistä. Tutkimusmetodinä käytin kvalitatiivisista ja kvantitatiivisista kysymyksistä muodostettua kyselylomaketta, joka sisälsi sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä tatuoinneista ja tatuointitaiteesta. Tutkin kerättyä aineistoa fenomenografisesta näkökulmasta, jossa painotin oppilaiden kokemuksia, henkilökohtaisia havaintoja ja käsityksiä. Tutkielmani vastasi 34 peruskoulun 9.-luokkalaista oppilasta, jotka olivat valinneet kuvataiteen valinnaisaineen itselleen. Tutkielmani päätuloksena oli analyysi kyselyyn vastanneiden oppilaiden tatuointi käsityksistä. Erittelin tutkimuksessani lyhyesti vastausten yhtäläisyyksiä ja eroja, joista kirjoitin alustavia pohdintoja. (Mäkinen, 2022, s. 3–4)

Kandidaatintutkielman (2022) päätuloksissa ilmeni, että kyselyyn vastanneet oppilaat kertoivat näkevänsä tatuointeja jokapäiväisessä elämässä, kuten sosiaalisessa mediassa, televisiossa ja lehdissä. Oppilaat kokivat tatuoinnit taiteeksi ja tätä perusteltiin tatuointien esteettisyydellä ja esteettisyyden saavuttamiseksi tatuoinneissa tuli näkyä tekijän luovuus ja kuvien tuli olla teknisesti vaikuttavan näköisiä. Tuloksista kävi ilmi, että oppilaat kokivat tatuojien olevan taiteilijoita. Tätä perusteltiin tatuojien teknisellä osaamisella ja luovuudella, jota tarvitaan tatuointien suunnitteluun ja toteutukseen. Aineistossa ilmennyt vallitseva käsitys tatuoinneista oli positiivinen, joka antaa jonkinlaisen kuvan Rovaniemellä asuvien 9.-luokkalaisten tatuointi käsityksistä. (Mäkinen, 2022, s. 10–13)

Tutkielmani (2022) lopussa olen pohtinut tutkimuksen mahdollisia puutteita ja rajoitteita, jotka vaikuttavat tutkimustuloksiin. Kyselyyn vastanneet oppilaat ovat kaikki Rovaniemeltä ja kuvataiteen valinnaisaineen valinneita oppilaita. Vaikka osallistujat olivat useasta koulusta, niin aineisto oli kerätty hyvin rajatulta ja pieneltä alueelta. Tämän vuoksi tuloksia ei voi rinnastaa Lapin seudun 9.-luokkalaisten käsityksiin tatuoinneista. Rajaus kohdistuu myös koulujen sisällä, koska aineiston muodostaa kuvataiteen valinnaisaineeksi

valinneet 9.-luokan oppilaat. Nämä kyseiset oppilaat ovat oletettavasti keskimääräistä oppilasta motivoituneempia kuvataiteen opinnoissa ja ovat mahdollisesti kiinnostuneempia siitä, mitä nuorten visuaalinen kulttuuri sisältää. Aineistoa ei siis voi tarkastella Rovaniemen 9.-luokkalaisten pääasiallisena vallitsevana käsityksenä, vaan aineisto kertoo niukan ja rajatun oppilasryhmän käsityksistä tatuointeja kohtaan. (Mäkinen, 2022, s. 14–15)

Kandidaatintutkielma on tutkimuksen tekemisen harjoittelua. Tutkielma oli oivallinen alulle pistänyt nykäys, jossa pääsin pohtimaan tatuointitaidetta kuvataiteen opetuksen näkökulmasta. Oli innostavaa syventää omaa tietoutta tatuoinneista ja kandidaatintutkielma oli hyvä alku josta voi nyt jatkaa pro gradu -tutkielmaani. Kandidaatintutkielman valmistuttua olin varma, että jatkan aiheen tutkimista tulevaisuudessa. Silloin en ollut vielä täysin varma, mihin suuntaan tuleva tutkimukseni lähtee. Tutkielman päätulokset herättivät enemmän kysymyksiä, kuin kertoi vastauksia. Tutkielma kertoo suuntaa antavan tuloksen 9.-luokkalaisten tatuointi käsityksestä, mutta tutkimuksen pienuus tekee tutkielmasta riittämättömän.

Uusi taideperustainen tutkimus 8.-luokkalaisten parissa laajentaa ja täydentää aikaisempaa tutkielmaani. Tämä pro gradu -tutkielma on laajempi katsaus myös tatuointien historiaan ja erityisesti suomalaiseen tatuointikulttuuriin. Tatuointitaidteen esittelyn jälkeen käyn läpi myös mistä nuorten kulttuurit rakentuvat, ja miten kuvakulttuurit vaikuttavat nuoren identiteetin kehittymiseen. Aion hyödyntää kandidaatintutkielman päätuloksista heränneitä kysymyksiä ja tutkia, mistä peruskoulun oppilaiden tatuointikäsitykset johtuvat ja mitä se kertoo tatuointien imagon muutoksesta.

5. Tutkimusmenetelmät ja aineisto

5.1 Menetelmien teoreettinen tausta

Tässä tutkielmassa tutkin ja analysoin kuvataiteellista aineistoa, jossa 8.-luokkalaiset oppilaat pohtivat “Miltä näyttää tatuoitu ihminen”. Tämän tutkielman kuvataiteellista aineistoa on tukemassa äänitetty aineistonkeruu raportti. Kuvataidekasvatuksen alalla tutkimuksen tekeminen on todella moninaista, ja kuvataiteen yhdistyessä tieteellisen tutkimuksen tekoon tulee olla tarkkana millaisia menetelmiä tulisi käyttää erilaisissa tilanteissa. Gröndahl kertoo Taideyliopiston keräämässä verkkomateriaalissa *Taiteellinen tutkimus* (2023), miten taidetta voidaan käyttää tieteellisen tutkimuksen välineenä, jolla on kerätty tietoa ihmisten kokemuksista ja ajatuksista taiteellisten työpajojen avulla. Kuvataiteellisen aineiston tutkimusmenetelmissä taiteellinen tutkimus on yleistä ja silloin kun teokset on tehnyt joku muu kuin tutkijataiteilija on kyseessä taideperustainen tutkimus. Gröndahlin mukaan taiteellista toimintaa tulisi pitää itsessään merkityksellisenä ajatteluna, jonka tavoitteena on kehittää uudenlaisia taiteellisia ratkaisuja ja menetelmiä tai ymmärtää oman kuvataiteellisen alan sisältämää hiljaista tietoa ja ilmiötä. (Gröndahl, 2023, disco.teak.fi/taiteellinen-tutkimus) Taiteellinen tutkimus on Borgdorffin mukaan toimiva tutkimusmenetelmä kerätä eri näkökulmia ja ymmärrystä erilaisista tutkimuskohteista ja -aiheista. Borgdorffin artikkelin *The Production of Knowledge in Artistic Research* (2011) mukaan taide on tutkimuksen tekoväline eikä lopputulos. (Borgdorff, 2011, s. 46) Tutkimuksissa keskeisenä käsitteenä esiintyy epistemologia eli filosofian osa-alue, joka tutkii tiedon tai tietämisen ehtoja, mahdollisuutta, pätevyyttä sekä totuuden ongelmaa (tieteentermipankki.fi, 2025). Rolling Jr. kuvailee *A Paradigm Analysis of Arts-Based Research and Implications for Education* (2010) artikkelissaan, että taideperustaisella tutkimuksella pyritään tuottamaan taiteellisia tuotoksia ja tutkimustuloksia, jotka vievät tutkijoita suuntiin, joihin tavallisesti tieteet eivät pääse (Rolling Jr., 2010, s. 102).

Taiteellisen tutkimuksen ja taideperustaisen tutkimuksen erona on Ryynäsen, Nortion ja Varjosen artikkelin *Soveltava teatteri taideperustaisena tutkimuksena* (2021) mukaan taiteen osa tutkimuksessa. Ryynänen ym. kertoo, että taiteellisessa tutkimuksessa taiteen tekemisen prosessi itsessään on tutkimusta ja sitä tekee yleensä taiteilija. Taideperustainen tutkimus on tutkimusalue, joka keskittyy taiteen ja taiteellisten menetelmien hyödyntämiseen ja soveltamiseen tutkimustyössä. Ryynäsen ym. mukaan se pyrkii

yhdistämään taiteen ja tiedon tuotannon ja tutkimuksen, ja käyttää taiteellisia menetelmiä tieteen ja tutkimuksen tavoitteiden saavuttamiseen. (Ryynänen ym., 2021) Kallio kertoo artikkelissaan *Taideperustainen tutkimusparadigma taidekasvatuksen sosiokulttuurisia ulottuvuuksia rakentamassa* (2010), että taideperustaisen tutkimuksen ydin piilee taiteen menetelmillä tai taiteen strategioilla syntyvästä tutkimuksellisesta tiedosta. Tämän tiedon avulla muodostuu ymmärrystä ympäröivästä maailmasta ja sen ilmiöistä. (Kallio, 2010, s. 15) Yhteenvetona voisi korostaa, että taideperustainen tutkimus pyrkii lisäämään ymmärrystä taiteen ja tieteen välisestä yhteistyöstä ja mahdollisuuksista yhdistää näitä aloja. Granö kertoo teoksessa *Visuaalisen kokemus : johdatus moniaistiseen analyysiin* (2013), että visuaalisen aineiston tutkiminen linkittyy aina yksilön ja yhteisön omiin kokemuksiin ja kulttuuriin. Granön mukaan tutkimusta tehdessä tulee ymmärtää, että tutkijan positiossa oleva henkilö havainnoi maailmaa omien kokemusten ja taustansa mukaisesti. (Granö, 2013, s. 70) On siis tärkeää muistaa tutkijana, että on oman aikakauden ja kulttuurin tuotos.

Lähestyn tämän tutkielman kuvataiteellista aineistoa taideperustaisen tutkimuksen näkökulmasta, mutta tutkimuksessa olen soveltanut taideperustaisen toimintatutkimuksen käytäntöjä. Tämä näkyy siten, että tutkimusaineistoa on tukemassa aineistonkeruun jälkeen äänitetty raportti ja esitutkimuksen roolissa esiintyvä kandidaatintutkielmani. Äänitetystä raportista pohdin tutkimustilanteesta käytyjä keskusteluita, jotka on otettu huomioon aineistoa analysoidessa. Jokelan ja Huhmarniemen artikkelissa *Taideperustainen toimintatutkimus soveltavan taiteen kehittämisen välineenä* (2020) kerrotaan, miten taideperustaista toimintatutkimusta on kehitetty vastaamaan kuvataidekasvatuksen, yhteisöllisen taidekasvatuksen ja soveltavan taiteen tiedonintressiin. Tällöin tähdätään tutkimukseen, joka tuottaa käytännön muutosta sekä pätevää ja perusteltua tietoa, ymmärrystä ja uutta osaamista, jota tämän muutoksen tuottamiseen liittyy. (Jokela & Huhmarniemi, 2020, s. 40) Rolling Jr:n (2010) mukaan taideperustaisesta tutkimuksesta tulee taideperustaista kasvatuksen tutkimusta, kun tutkimuksen avulla kehitetään opetussuunnitelmaa (Rolling Jr., 2010, s. 103–104).

Jokelan ja Huhmarniemen artikkelissa kerrotaan, että taideperustainen toimintatutkimus on osa kvalitatiivisen tutkimuksen traditiota ja toimintatutkimus on aina tekijöille ja siihen osallistuville yksilöille, organisaatioille ja yhteisöille oppimisprosessi (Jokela & Huhmarniemi, 2020, s. 45–47). Tieteentermipankki selittää kvalitatiivisen tutkimuksen

olevan aineiston tutkimusta, jossa painotetaan merkityksien tulkitsemista. Tyypillisesti kvalitatiivista, eli laadullista aineistoa, ei voi tulkita määrällisesti, kuten sen vastakohtaa kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. (Tieteentermipankki.fi, 2025) Tästä voi vetää johtopäätöksen, että taideperustainen toimintatutkimus on tutkimusalue, joka tutkii taiteen ja taiteellisten menetelmien merkitystä, hyödyntämistä ja soveltamista erilaisissa toiminta- ja oppimisympäristöissä. Taideperustaisen toimintatutkimuksen piirteisiin kuuluu toiminnan syklisyys ja Jokelan ja Huhmarniemen (2020) mukaan taideperustaisen toimintatutkimuksen voi jakaa neljään sykliin. Sen ensimmäinen vaihe sisältää tutkittavaan ilmiöön perehtymistä, tavoitteiden ja tutkimustehtävien määrittelyä, tutkimuksen organisointia, toiminnan suunnittelua, teoreettista ja taiteellista taustatyötä. Toisessa vaiheessa edetään taiteelliseen työskentelyyn tai vastaaviin interventioihin. Kolmannessa vaiheessa, käytännön toimintaan usein limittyen, kerätään toiminnasta relevantti tutkimusaineisto. Neljännessä syklin vaiheessa toimintaa seuraa kerätyn aineiston analyysi ja refleктоiva tarkastelu, teoreettista käsitteellistämistä ja seuraavien kehittämistavoitteiden täsmentämistä saavutettujen tutkimustulosten avulla. On tärkeää dokumentoida tarkasti jokainen sykli ja toiminnan vaihe, koska niitä voidaan käyttää tutkimuksen aineistona. (Jokela & Huhmarniemi, 2020, s. 45)

Tässä tutkielmassa analysoin tutkimusaineistoa temaattisen analyysin avulla. Braun ja Clarke kertovat artikkelissaan *Using thematic analysis in psychology* (2006), miten temaattinen analyysi tulisi nähdä kvalitatiivisen analyysin perusmenetelmänä. Temaattinen analyysi on metodi, jolla voidaan tunnistaa, analysoida ja raportoida toistuvia teemoja aineistossa. Braunin ja Clarken mukaan temaattisen analyysin avulla voidaan järjestää ja kuvailla aineistoa yksityiskohtaisesti. (Braun & Clarke, 2006, s. 78–79) Braun ja Clarke esittelevät artikkelissaan, että temaattisen analyysin vaiheisiin kuuluu ensimmäisenä aineistoon tutustuminen, jossa kerätty aineisto litteroidaan tarvittaessa ja esiin nousseet ajatukset kirjataan ylös. Tämän jälkeen aineistossa toistuvat piirteet huomioidaan ja kerätään potentiaalisen teeman alle. Erilaisten teemojen noustessa esiin aineistosta tulisi tarkistaa, että ne sopivat aineistosta olennaisesti nouseviin piirteisiin. Teeman nimi tarkentuu, kun yhteen koottujen piirteiden kertoma tarina selkiytyy. Viimeisenä vaiheena on raportin laatiminen esille nousseiden teemojen pohjalta. Viimeinen vaihe sisältää ote-esimerkkien liittämisen tutkimuskysymykseen, kirjallisuuteen, muodostaen tieteellisen analyysin aineistosta. (Braun & Clarke, 2006, s. 87)

Temaattinen analyysimenetelmä on oivallinen työkalu taideperustaisessa tutkimuksessa kerätyn aineiston teemojen etsimiseen ja tulkitsemiseen. Teräs ja Toiviainen selittävät *Aikuiskasvatus*-lehdessä julkaistussa artikkelissaan *Kehittävä teema-analyysi kasvatustieteen tutkimusmenetelmänä* (2014), miten teema-analyysi voisi olla tutkimus- ja kehittämisväline tutkitun toiminnan oppimismahdollisuuksien tarkastelussa (Teräs & Toiviainen, 2014, s. 87). Tämä toimii erityisen hyvin tähän kyseiseen taideperustaiseen tutkimukseen, jossa pyritään kehittämään kuvataidekasvatuksen sisältöä huomioimaan tatuointitaide. Teräs ja Toiviainen kertovat, miten teemojen tutkimisen avulla voidaan analysoida tutkitun toiminnan kehityshaasteita ja keskinäisiä jännitteitä, ja siten kehittää ilmiön, alan ja organisaation mahdollisia uusia suuntia (Teräs & Toiviainen, 2014, s. 92–93).

Tutkimuksen teko ei kuitenkaan ole näin yksiselitteistä ja lineaarista toimintaa. Aikaisemmin mainitut Jokela ja Huhmarniemi (2020) painottivat, että tutkimuksen kulkuun liittyy erittäin vahvasti sen syklisyys (Jokela & Huhmarniemi, 2020, s. 45). Tutkimuksessani syklisyys näkyy siten, että olen lähtenyt pohtimaan jatkoa kandi-tutkielmassani (2022) syntyneisiin kysymyksiin. Kandidaatin tutkielmani esiintyy esitutkimuksen roolissa tässä pro gradu -tutkielmassa ja halusin selvittää seuraavana “Miltä näyttää tatuoitu ihminen?”. Kuvataidekasvatuksen maisterivaiheen opiskelijana halusin lähteä selvittämään tätä kuvataiteen keinoin, jolloin tutkimuksestani muotoutui taideperustainen tutkimus. Tämä tutkimus ei ole syklin päätepysäkki, vaan tämän tutkimuksen pohjalta voidaan lähteä tutkimaan lisää suomalaisia tatuointikäsitteitä ja tatuointitaiteen asemaa kuvataidekasvatuksen sisällöissä.

Seuraavaksi esittelen tutkimukseni aineiston, joka koostuu neljästä käsin tehdystä piirustuksesta ja niiden lyhyistä kuvauksista. Piirrosten lisäksi aineistoon kuuluu noin 10-minuutin aineistonkeruu raportti, jossa olen sanoittanut aineiston keruusta syntyneitä ajatuksia ja muistellut oppilaiden kanssa käymiä keskusteluja aineiston työstämisen aikana. Valitsin tähän tutkimukseen kuvataiteellisen aineiston, koska tutkimuksen päämääränä on tutkia peruskoulun oppilaiden tatuointi käsitystä ja siten kehittää kuvataiteen opetuksen sisältöjä. Informantteinani toimii Lahden 8.-luokkalaiset oppilaat ja olen kerännyt aineistoni 31.10.2024. Aineistonkeruuseen osallistuva ryhmä valittiin sillä perusteella, että olin 8.10–15.11.2024 välisen ajan Lahden Yhteiskoulussa opetusharjoittelussa. Kyseinen ryhmä oli yksi harjoitteluryhmistä, joille pidin kuvataiteen

oppitunteja. Tutkimukseen osallistuvat oppilaat olivat kaikki alle 18–vuotiaita, joten kaksi viikkoa ennen aineiston keruuta annoin tutkimukseen osallistuville oppilaille tutkimuslupalomakkeen (Liite 1 & 2, 2024) täytettäväksi. Lomakkeessa käy ilmi, mitä varten tutkimusta tehdään, missä tutkimus julkaistaan ja ettei oppilaita voi tunnistaa aineiston perusteella. Kaikki tässä tutkimuksessa esitettävät teokset ja ajatukset on kerätty suostumuksellisesti.

Aineiston keruu tehtävä oli seuraavanlainen:

Miltä näyttää tatuoitu ihminen?

Tehtävä: *Piirrä valitsemallasi tyylillä tatuoitu henkilö*

Piirtämisen jälkeen kirjaa työn taakse piirtämäsi hahmon...

- Ikä
- Sukupuoli
- Ammatti

Tarvikkeet:

Piirustuspaperia, lyijykynä, pyyhekumi, puuvärikynät, tussit
(Liite 2, 2024)

Esittelen teokset ja niiden sisältämien hahmojen kuvaavat tiedot aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Tuomen ja Sarajärven teoksessa *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2018) kerrotaan, että sisällönanalyysi on yksi laadullisten aineistojen perusanalyysimenetelmistä. Tuomen ja Sarajärven mukaan sisällönanalyysin menetelmällä voidaan analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018)

5.2 Äänitetyn aineistoraportin tiivistelmä

Keräsin aineiston Lahden yhteiskoulun 8.-luokkalaisilta oppilailta 31.10.2024. Kuvataideperustaisen tutkimustehtävän tavoitteena on tutkia kyseisten oppilaiden tatuointi käsitystä. Tehtävänannossa pyysin oppilaita piirtämään vapaavalintaisella tyyllillä miltä näyttää tatuoitu ihminen ja kertomaan lyhyesti hahmon sukupuoli, ikä ja ammatti.

Aineistonkeruuseen osallistui viisi oppilasta, mutta yksi näistä oppilaista ei palauttanut lupalomaketta, joten hänen piirustuksensa ei ole osa lopullista tutkimusaineistoa. Teoksia työstettiin yhden oppitunnin ajan eli 75 minuuttia. Tehtävät piirrettiin käsin ja käytössä oli lyijykynät, pyyhekumit, piirustuspaperia sekä värikyniä ja tusseja. Oppilaat saivat itse valita paperikoon. Puolet oppilaista valitsivat A5-kokoisen paperin ja puolet A4-kokoisen paperin. Aineistossa on kaksi mustavalkoista teosta ja kahdessa muussa työssä käytettiin puuvärikyniä värittämisessä. Kolmessa teoksessa voi havaita Japanilaisen animelle ja mangalle ominaista tyyllittelyä ja yhdessä piirustuksessa on pyritty realistisempaan ihmiskuvaukseen.

Aineistossa voi huomata kahtia jakautumista tatuointien tyylien kannalta. Puolet aineiston hahmoista ovat koristaneet ihoaan esittäväillä tatuoinneilla ja toisella puoliskolla tatuoinnit ovat abstrakteja kuvioita. Kaikki piirustusten hahmot ovat naispuolisia ja iältään 22–36-vuotiaita. Hahmoille oli keksitty taiteellisia ammatteja, jotka ovat taiteilija, suunnittelija, arkkitehti ja tanssija.

Oppitunnilla käydyt keskustelut tatuoinneista osoittivat, että kaikki tutkimukseen osallistuvat oppilaat tunsivat tatuoituja henkilöitä ja jopa koulun henkilökuntaan kuuluva opettaja oli esitellyt tatuointejaan oppitunnin aikana. Oppilaiden innoitusten lähteet vaihtelivat melko paljon. Yksi oppilas kertoi manga-taiteilija Ai Yasawan olleen piirustuksensa inspiraation lähteenä. Inspiraationa oli myös sosiaalisessa mediassa esiintyvät julkisuuden henkilöt.

Aineisto jäi hyvin pieneksi. 18-hengen luokasta useat olivat poissa ja monet eivät halunneet osallistua tehtävään. Tutkimuksen pienuudesta huolimatta voidaan huomata mielenkiintoisia yksityiskohtia ja yhtenäisiä teemoja aineistossa.

6. Tatuoidun hahmon imago piirroksissa

6.1 Yleiskatsaus aineistoon

Käytän visuaalisen aineiston ja äänitetyn aineistonkeruu raportin sisällön tutkimuksessa teemoittelua ja aineistolähtöistä analyysiä. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan teemoittelussa on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Koska aineistoni on suhteellisen suppea, käsittelen aineistoni teoksia yksitellen ja syvällisemmin, jonka jälkeen muodostan yhteneväisyyksistä ja eroista yhteenvedon ja johtopäätöksiä. Käytän sisällönanalyysissä yleisesti käytettyä teemoittelun koodaus tekniikkaa, jossa poimin aineistosta olennaisesti nousevat piirteet. Aineistoteosten sisällönanalyysissä tarkastelen piirrosten muotoja, hahmoja, värejä, tilankäyttöä ja symboliikkaa. Visuaaliseen analyysiin vaikuttaa informanttien listaamat hahmojen sukupuoli, ikä ja ammatti. Äänitetyn raportin analyysissä tarkastelen aineiston tekohetkellä nousseita teemoja ja ristiinluen ne visuaalisen analyysin kanssa.

Ensimmäinen analyysissä esitettävä piirros on teos 1. (Liite 3, 2024), jossa henkilöahmon katse on suunnattu olan yli katsojaa kohden. Piirustuksen hahmolla on pitkät tummat hiukset ja tyylitelty otsatukka. Hiusmalliin on lisätty korvan edessä kihartuvat hiuosiot, jotka kehystävät hahmon kasvoja. Teoksen 1. hahmolla on päällä ilmeisesti valkoinen villapaita ja tummat farkut. Villapaita on pudotettu alas toisen hartian kohdalta ja olkapäältä tulee esiin ruusutatuointi. Piirros on mustavalkoinen ja hahmoteltu lyijykynällä ja viimeistelty tusseilla. Teoksessa 1. on käytetty suuntaa antavia viivoja hiuksissa, tyyliteltyä ja ruutumaista tekstuuria villapaidassa. Hahmossa on myös vähän varjostuksia ja farkut on viivoilla väritetty tummiksi. Hahmon kasvot ovat tyylitelty hyvin yksinkertaisesti. Silmät ovat piirretty keskelle kasvoja. Silmiin on piirretty vain yläluomen kaari, yksittäisiä ripsiä ja suuret ovaalin muotoiset iirikset. Hahmon nenä on kaksi pientä vaakasuuntaista viivaa, jotka kuvastavat sieraimia. Nenän varsi on kolme pystysuuntaista viivaa ja viivat luovat varjon hahmon kasvoille. Teoksen 1. hahmon suu on yksinkertainen ylöspäin kaartuva viiva. Hahmon kulmakarvat ovat lyhyet kolmion muotoiset kuviot, jotka eivät ole saman väriset hahmon hiusten kanssa. Kulmakarvat ovat jätetty värittämättä ja se saa kulmakarvat näyttämään valkoisilta.

Kuva 1. Teos 1., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Teoksessa 1. voi nähdä eri paksuista viivan käyttöä. Hahmon rajat ovat paksummat, jolloin piirroksen henkilö erottuu taustasta voimakkaammin. Ohuempia viivoja on käytetty henkilöhahmon yksityiskohdissa, kuten varjostuksissa ja tekstuureissa. Hahmon ruusutatuointi on toteutettu paksumpaa tussia käyttäen, muista yksityiskohdista poiketen. Hahmo on sijoitettu keskelle paperia, eikä taustaa ole piirretty lainkaan. Piirroksen henkilö on pohkeiden kohdalta jätetty piirtämättä loppuun, antaen hahmolle pitkän olemuksen. Piirustuksessa on käytetty anime- ja manga-tyylistä tekniikkaa. Tämä piirros on tehty A5 kokoiselle paperille. Hahmon kuvaus kertoo, että kyseessä on nainen, joka on 29-vuotias ja arkkitehti. Hahmon katse on suunnattu katsojaa päin ja tämä hymyilee vienosti. Olkapää on selvästi paljastettu katsojalle esiteltäväksi. Hahmo on melko kaukaa kuvattu, joten ruusutatuoinnin yksityiskohdat näyttävät yksinkertaistetun tyyliä. Hahmon kirjallinen kuvaus on muista aineistoteoksista poiketen ja tehtävänannon vastaisesti paperin etupuolella ja teoksen 1. hahmon vieressä.

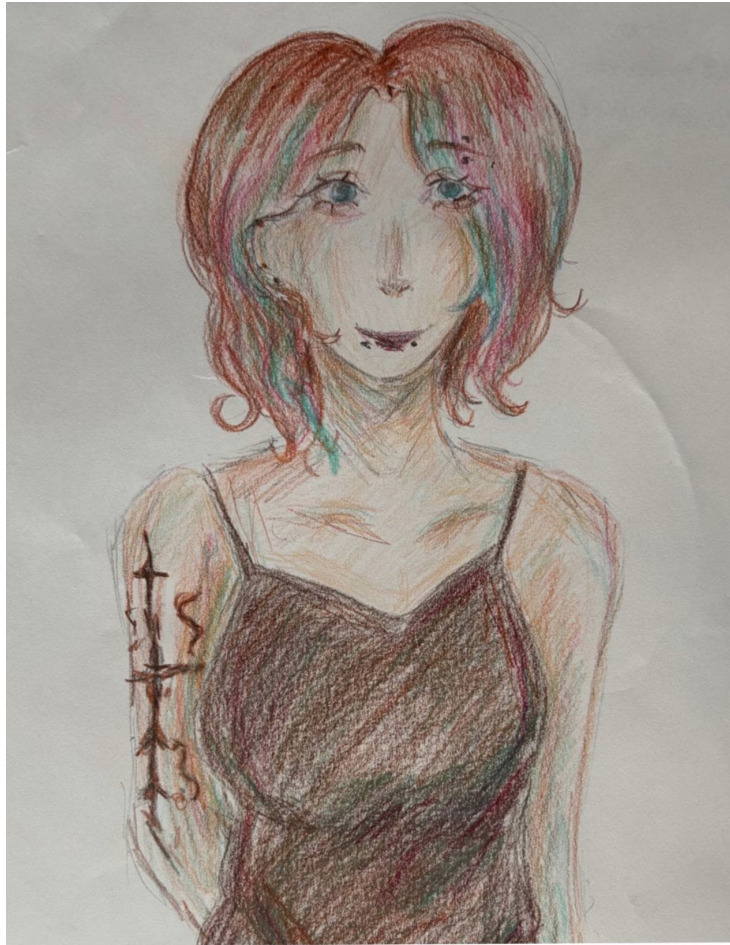
Teoksessa 2. (Liite 4, 2024) on puoli muotokuva henkilöstä, jolla on laineikas polkkatukka tyyllitellyllä otsatukalla. Hiusmalliin on piirretty yksittäisiä hiuskiehkuroita, jotka lisäävät hiusten luonnollisuutta. Hahmolla on silmät kiinni, mutta suu auki. Silmät ovat piirretty yksinkertaisesti ja silmät ovat tyyllitelty yksittäisillä ripsillä. Hahmolla on kulmakarvat, jotka on jätetty värittämättä. Tämä antaa vaikutelman, että kulmakarvat ovat vaaleat. Hahmolla on avonainen vaalea toppi päällä, joka paljastaa käsivarret ja vatsan alueen. Toppi on koristeltu pienellä tummalla rusetilla, joka pitää topin hahmon päällä. Hahmolla on vaalea olkalaukku oikealla olkapäällä, jonka olkaimesta hän pitää kiinni yhdellä kädellä. Piirroksen henkilöllä on tummat housut ja vapaa käsi housujen taskussa. Hahmon oikeassa ranteessa on yksinkertaiset käsikorut. Piirros on mustavalkoinen. Teos 2. on hahmoteltu lyijykynällä, mutta viimeistelty tussilla. Piirroksen hahmolla näyttää olevan mustat kiiltävät hiukset, joissa tussilla on tehty suuntaan viittaavia viivoja. Teoksen 2. hahmolla on vähän varjostuksia. Piirroksen hahmo on sommiteltu keskelle paperia, mutta hahmo jatkuu paperin alareunaan asti. Jalat leikkaantuvat nivusten kohdalta kuvan ulkopuolelle. Piirustuksessa ei ole piirretty taustaa.

Kuva 2. Teos 2., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Teoksen 2. piirroksessa on käytetty anime ja manga-tyylistä tekniikkaa, joka näkyy hahmon piirteiden tyylittelyssä. Hahmon ympärille on piirretty eri kokoisia ympyröitä, jotka viittaavat valoon. Tämä piirros on tehty A5 kokoiselle paperille. Teoksen 2. hahmo pitää silmiä kiinni ja suutaan auki, joka viittaa siihen että hahmo nauraa tai puhuu iloisesti jollekulle. Ympärillä olevat valopallot vahvistavat tätä mielikuvaa nauravaisesta henkilöstä. Pallojen käyttö hahmojen tunnetilojen kuvituksessa on tyypillistä japanilaisessa manga-piirustustyyliä. Hahmo on paljastanut vatsan alueensa ja käsivartensa auki leikatulla topillaan ja hahmon tatuoinnit ovat abstrakteja salmiakin muotoisia, toistuvia kuvioita. Kuviot toistuvat peilikuvamaisesti hahmon kehon molemmin puolin. Tatuoinneissa on käytetty tehokeinona mustaa tussia ja tatuoinnit näyttävät todella tummilta henkilöahmon vaaleaa ihoa vasten. Teoksen 2. hahmon piirtämisessä on käytetty ohutta tussia ääriävoissa, mutta laajemmissa tummissa alueissa, kuten hiuksissa ja tatuoinneissa, on käytetty paksumpaa mustaa tussia. Piirustuksen takana oleva kirjallinen kuvaus kertoo, että kyseessä on 36-vuotias nainen, jonka ammattina on tanssija ja hän toimii muun muassa artistien taustatanssijana.

Teoksessa 3. (Liite 5, 2024) on puoli muotokuva henkilöstä, jolla on värikkäät puolipitkät hiukset. Punertavan ruskeissa hiuksissa on vaaleanpunaisia ja sinivihreitä raitoja ja hiukset ulottuvat olkapäihin asti ja kihartuvat hieman latvoista. Hahmo on pukeutunut rennosti ja hänellä on päällä ruskea naruolkaiminen toppi ja siniset housut. Paidan ja housujen väliin on jätetty nuorekkaasti hieman ihoa näkyviin. Teoksen 3. piirroksen hahmolla on piirretty tyyliteltyt kasvonpiirteet. Silmät ja kulmakarvat ovat sijoitettu melko korkealla kasvoissa. Silmiin on piirretty ylä- ja alaluomet ja yksittäisiä ripsiä. Silmien yläpuolella on kapeat ja kaarevat kulmakarvat, jotka ovat samanväriset kuin teoksen hahmon hiukset. Hahmon nenä on tyylitelty pieneksi ja kapeaksi. Nenä on varjostettu puuvärien avulla, joka antaa kasvoille kolmiulotteisen vaikutelman. Teoksen 3. hahmolla on piirretty ylöspäin kaartuva suu ja huulet on väritetty tumman punaiseksi. Alahuuli on sommiteltu selkeästi ylähuulta paksummaksi. Hahmolle on piirretty huuli-, korva- ja kulmalävistys. Piirros on väritetty suurpiirteisesti puuväreillä. Teos 3. on hahmoteltu lyijykynällä, mutta värikynien avulla hahmoon on tehty vahvempia ääri viivoja ja syvyyttä. Hahmolla on hieman varjostuksia ja varjostukset ovat tehty kylmillä ja lämpimillä sävyillä värittäen. Piirroksen hahmo on sommiteltu keskelle paperia, mutta puoli muotokuvan mukaisesti hahmon jalat leikkautuvat kuvan rajojen ulkopuolelle. Piirroksen henkilö hahmo on piilottanut kätensä selän taakse. Piirroksen ei ole piirrettynä taustaa.

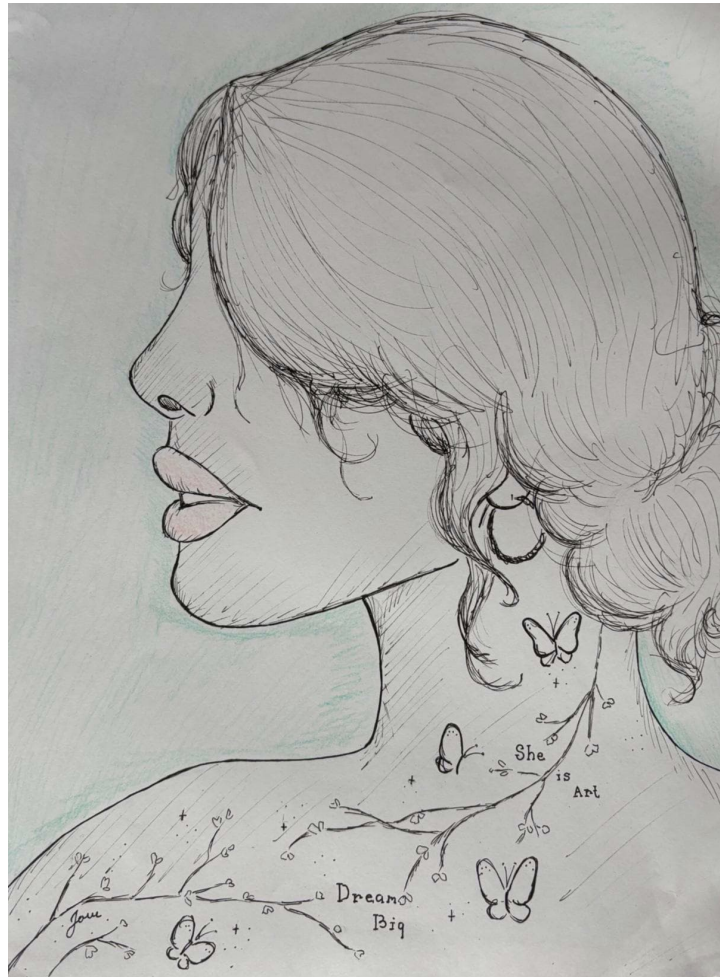

Kuva 3. Teos 3., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Hahmolla on abstrakti viivakuvio tatuointi oikeassa olkapäässään. Piirustuksessa on myös käytetty anime- ja manga-tyyliä. Tämä piirros on tehty A4 kokoiselle paperille. Teoksen 3. hahmolla on silmät auki ja hymyilevä suu. Hahmo ilmaisee itseään värjäämällä hiuksia ja muokkaamalla kehoaan lävistyksillä ja tatuoinnilla. Yksinkertaiset vaatteet vievät huomion hiuksiin, tatuointiin ja lävistyksiin. Hahmon oikeassa kädessä oleva tatuointi koostuu suorista ja kiemuraisista viivoista ja nuolen omaisista kuvioista. Piirustuksen takana oleva kuvaus kertoo, että kyseessä on 22-vuotta täyttänyt nainen, jonka ammatti on suunnittelija. Kuvauksessa ei ole tarkennettu, minkä alan suunnittelija tämä nuori nainen on, joka jättää hahmon ammatin avoimeksi.

Viimeisenä esittelen teoksen 4. (Liite 6, 2024), joka klassisella tyylillä piirretty lähikuva henkilön profiilista. Tämä teos tyylillisesti eroaa muusta aineistosta. Piirustuksessa näkyy ihmisen pää, kaulaa, niska ja olkapää. Hahmolla on vaaleat hiukset, jotka kihartuvat latvoista. Henkilöhahmolla on rento nuttura, joka on sommiteltu niskaan. Hahmolla on pyöreä ja punottu korvakoru, joka näkyy hiusten alta. Teoksen 4. ihminen on varjostettu

viivoilla hennosti ja hiuksiin on piirretty suuntaan viittaavia vetoja. Piirros on hahmoteltu lyijykynällä, mutta viimeistelty ohuella tussilla. Teoksessa 4. on käytetty niukasti värejä. Hahmolla on tatuointi köynnöksestä, joka sijoittuu olkapäähän ja niskaan. Köynnöksen lomaan on sommiteltu neljä perhosta, pieniä ristejä, pisteitä ja tekstit “Love”, “Dream Big” ja “She is Art”.

Kuva 4. Teos 4., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Teoksen 4. piirroksen hahmo on sommiteltu melko keskelle paperia. Hahmon nuttura leikkaantuu osittain piirroksen ulkopuolelle. Piirroksessa ei ole taustaa, mutta hahmo on värien avulla erotettu taustasta. Teoksen 4. henkilöllä on punaiseksi väritetyt huulet. Tämä piirros on tehty A4 kokoiselle paperille. Teoksen 4. hahmo ei näytä selkeästi mitään tiettyä tunnetilaa ja ilme on neutraali. Hahmon tatuointi on haluttu pitää keskiössä tässä teoksessa. Piirustuksen takana oleva kuvaus kertoo, että kyseessä on 22-vuotias nainen, jonka ammatti on taiteilija. Kuvaus ei kerro, minkä alan taiteilija on kyseessä.

6.2 Äänitetyn aineistonkeruu raportin sisällönanalyysi

Ensimmäisenä aineistosta nouseva asia on teosten samankaltaisuus ja yhtenäinen visuaalinen ilmaisutapa. Hahmot ovat paperin keskiössä ja esittävät tatuointinsa katsojalle. Tehtävänannossa oli ohjeena piirtää ihminen ja sen kaikki tutkimukseen osallistujat tekivät. Tehtävänannossa ei määrätty ennalta tyyliä tai tekniikkaa. Tehtävänannossa tekemiseen annetut välineet olivat “*Piirustuspaperia, lyijykynä, pyyhekumi, puuvärikynät, tussit*” (Liite 2, 2024). Värittäminen ei ollut pakollista, joten aineistosta puolet on mustavalkoista ja puolet väritettyjä piirroksia. Aineistossa kolme neljästä teoksesta oli toteutettu Japanilaiselle animelle ja mangalle ominaista tyylittelyä hyödyntäen. Nostan raportissa esille, että tämä piirustustyyli on suosittu nuorten keskuudessa. Vain yksi teos oli tehty realistisemmalla piirustustyyllillä ja kyseisessä piirustuksessa hahmon sommitelma eroaa toisista eniten.

Aineistossa hahmojen iholla esiintyvien tatuointien tyyli on kahtia jakautunutta. Raportissa olen nostanut esille sen, että aineistosta käy selvästi ilmi, että puolet hahmojen tatuoinneista ovat esittävää tatuointitaidetta ja puolet tatuoinneista ovat abstrakteja kuvioita. En johdattanut oppilaita tehtävän alustuksessa mihinkään suuntaan, joten kiinnitin huomiota miten tatuointitaide ajatellaan näin kaksijakoisesti näin pienessä tutkimusaineisto otannassa. Huomasin myös, että vain yhdessä teoksessa tatuointeihin liitettiin tekstiä kuvallisen tatuointitaiteen lomaan.

Aineistoa tarkastellessa käy ilmi, että kaikki hahmot olivat naispuolisia. Tämä lisää aineiston yhtenäistä linjaa siitä, miltä tatuoitu ihminen näyttää. Huomioin raportissa, että oppilasryhmä, joka osallistui tutkimukseen sisälsi pelkästään naispuolisia oppilaita. Aineistoa pohdiskellessa huomasin oppilaiden antaneen tatuoiduille henkilöille taiteelliset ammatit. Tutkimukseen osallistuneilla oppilailta oli myös selkeä ikähaarukka tatuoiduille henkilöille. Piirustusten kuvauksista kävi ilmi, että piirretyt hahmot ovat 22–36-vuotiaita. Pohdin raportissa, että voiko tämä kertoa oppilaiden sisäistäneen tiedon siitä, että vain täysi-ikäisillä on tatuointeja.

Raportin jälkimmäisellä puoliskolla muistelen oppilaiden kanssa käymiä keskusteluja oppilaiden visuaalisessa ympäristössä esiintyvistä tatuoinneista. Tutkimukseen osallistuvat henkilöt olivat hiljaisia ja keskittyivät piirtämiseen keskustelun sijaan. Kysyin oppilailta,

onko heidän lähipiirissään ketään ihmistä, jolla on tatuointeja. Tutkimukseen osallistuneet henkilöt kertoivat, että tiesivät tatuoituja henkilöitä. Osallistujat luettelivat lähipiirissään olevia henkilöitä, kuten vanhemmat ja sukulaiset. Keskustelu polveili luonnostaan sosiaalisen median alustoilla esiintyviin julkisuuden henkilöihin, joilla on tatuointeja. Inspiraatiota herätti myös yhden tutkimukseen osallistuvan oppilaan suosima manga-taiteilija Ai Yasawa. Raportissa olen kiinnittänyt huomiota osallistujien keskusteluun siitä, miten koulussa työskentelevä historian opettaja on esitellyt tunnilla tatuointejaan.

6.3 Teosten sisältöjen yhteneväisyydet

Tutkimusaineistosta voi eritellä sisällönanalyysin avulla esiin nousseita teemoja, joita ovat aineiston yhdenmukaisuus, kuten piirrosten visuaalinen kieli ja tatuoitujen ihmisten ammattikuvaus. Yhdenmukaisuus tulee ilmi hyvin voimaakkaasti henkilöhahmoissa, jotka ovat kaikki naispuolisia. Piirrosten hahmojen ensivaikutelmat ovat feminiinejä ja hahmojen lyhyissä henkilökuvauksissa teosten hahmot luokitellaan sukupuoleltaan naisiksi. Feminiiniä vaikutelmaa luo hahmojen puolipitkät tai pitkät hiukset. Myös teosten hahmojen hiukset ovat leikattu naisille yleisemmin tehtyjen kampausten mukaisesti. Hahmojen vaatetuksen perusteella ei voi tehdä samoja johtopäätöksiä yhtä helposti. Teoksessa 1. henkilöhahmolla on sukupuolineutraalit villapaita ja housut. Teoksen 2. hahmolla on avoin paita ja mustat housut. Kyseisiä vaatteita on vaikea määrittää maskuliiniseksi tai feminiineiksi. Teoksessa 3. on selkeästi nähtävillä feminiini vaatetyyli, jossa naisellisia muotoja korostetaan yläosan ohuilla olkaimilla ja tyköistuvalla mallilla. Teoksessa 4. ei ole nähtävillä vaatteita, mutta hiusten ja korvakorun yhteinen vaikutelma tekee piirroksen hahmosta naisellisen. Naisvoittoinen aineisto voisi johtua siitä, että tutkimukseen informantit olivat kaikki oletettavasti naispuolisia.

Aineistotehtävänannossa informanttien tuli kirjoittaa teoksen taakse hahmon ikä. Aineisto tulee ilmi, että hahmot ovat iältään 22–36-vuotiaita täysi-ikäisiä ihmisiä. Tutkimukseen osallistuneet oppilaat olivat 8.-luokan oppilaita eli 14–15-vuotiaita. Minun mielestäni on huomionarvoista nostaa ylös fakta, että vain yli 18-vuotta täyttäneet henkilöt saavat ottaa tatuointeja Suomessa. Oli siis mielenkiintoista huomata, että informantit piirsivät täysi-ikäisiä henkilöhahmoja vaikka ovat itse vielä alaikäisiä. Teoksessa 3. voidaan huomata henkilöhahmolla moniväriset hiukset ja useita kasvoissa olevia lävistyksiä.

Teoksessa 4. piirroksen hahmo on koristanut itseään pyöreällä korvakorulla, joka luetaan myös lävistykseksi. Suomessa on erittäin yleistä, että korvat lävistetään jo nuorella iällä ja kehoon voi ottaa lävistyksiä 14-vuoden iässä. Hiusten värjäys ja lävistykset ovat tatuointien ohella tapoja muokata kehoa.

Piirrosten visuaalisessa muodossa näkyy samankaltaisuuksia, josta voidaan tehdä johtopäätöksiä nuorten yhtenäisiin mielenkiinnon kohteisiin. Informantit ovat piirtäneet yksittäisen hahmon keskelle paperia ilman taustaa. Teoksessa 2. hahmon ympärille on sommiteltu useita pallomaisia kuvioita, jotka viestittävät katsojalle hahmon ilon tunnetta. Teoksessa 4. on taustaa väritetty hennosti vihertävän-siniseksi, mutta taustalle ei ole piirretty mitään kuvioita. Kaikista teoksista voi huomata ensisilmäyksellä, että keskellä oleva hahmo on piirroksen pääroolissa. Samankaltaisuutta näkyy teoksissa 1., 2. ja 3., koska hahmot on tyyllitelty japanilaiselle animelle ja mangalle tyypillisin piirtein. Näitä piirteitä ovat kasvojen terävä leuka, pieni ja kapea nenä ja huulet. Hiukset ovat piirretty koostumaan hiussuortuvista ja silmissä näkyy animelle ja mangalle ominaista yksinkertaisia muotoja ja yksityiskohtia. Tästä voidaan vetää johtopäätös, että nuoret ovat kiinnostuneita japanilaisesta piirustustyylistä.

Hahmojen keskittäminen keskelle paperia voi johtua tehtävänannon noudattamisesta. Tutkimustehtävän ohjeistuksen mukaisesti informantit ovat piirtäneet henkilöhahmon. Ohjeissa ei mainita taustaa tai miljöötä, joten hahmot ovat saaneet pääroolin tutkimukseen osallistujien teoksissa. Tehtävän ohjeistusta on noudatettu kaikissa teoksissa tarkasti, paitsi teoksessa 1. henkilöhahmon kirjallinen kuvaus on tehty hahmon viereen, työn etupuolelle. Tutkimustehtävää laatiessani halusin jättää tehtävänannon mahdollisimman avoimeksi. Nuoret saivat päättää itse työskentely tekniikan ja paperin koon. Kaikki teokset ovat piirroksia vaikka tutkimus tilanteessa olisi saanut käyttää erilaisia maalaustekniikoita tai väriliituja. Onkin mielenkiintoista pohtia miksi informantit ovat valinneet työskentelyvälineeksi oman penaalin sisällön, kun on mahdollista käyttää monipuolisesti kuvataiteenluokan erilaisia työvälineitä.

Aineistoa tutkiessa voi huomata kahtiajaon mustavalkoisissa ja värillisissä teoksissa. Teokset 1. ja 2. ovat mustavalkoisia ja 3. ja 4. ovat värillisiä. Japanilainen manga-piirustustyyli on usein mustavalkoista ja ääriviivat ja varjostukset ovat tehty musteella tai tussilla. Voisi olettaa, että teoksissa 1. ja 2. mustavalkoisuus on tämän

vaikutusta. Teoksissa voidaan nähdä eripaksuisten viivojen käyttöä, joka luo piirroksiin varjoja ja tekstuureja. Teoksessa 4. on myös käytetty tussia hahmon ääri viivoissa ja varjostuksessa. Värejä on kuitenkin käytetty, mutta vain tehokeinona hahmon huulissa ja taustassa. Teoksessa 4. hahmon yksityiskohtaisia huulia on korostettu hennolla punaisella puuväreillä tehdyllä värityksellä. Punaiset huulet symboloivat naisellisuutta ja representoivat kauneutta. Teos 4. on myös aineistoteoksista ainoa, jossa on käytetty klassisempaa ja realistisempaa piirustustyyliä. Teoksen taustalla on käytetty sinivihreää puuväreillä tehtyä väritystä, joka erottaa piirroksen hahmon taustasta. Taustan väri korostaa myös huulien punaisuutta ja luo illuusion ihon ja hiusten kalpeudesta ja vaaleudesta.

Aineistotehtävänannossa hahmoille tuli keksiä ammatti ja teosten ammatikuvissa on selkeä yhtenäinen teema. Kaikki hahmot ovat täysi-ikäisiä ja kaikki hahmot ovat ilmeisesti työssäkäyviä henkilöitä. Hahmojen ammatteja ovat arkkitehti, tanssija, suunnittelija ja taiteilija. Nämä kaikki ammatit vaativat luovuutta ja jopa taiteellisuutta. Arkkitehti ja tanssija ovat melko tarkkoja ammatikuvauksia, mutta suunnittelija ja taiteilija jättävät hahmon tarkan ammattikuvan tulkinnanvaraiseksi. Kaikki kuitenkin vaativat luovuutta. Aineiston pohjalta voisi vetää johtopäätöksen, että 8.-luokkalaisten mielestä luovilla aloilla työskentelevillä ihmisillä on tatuointeja. Tämä kertoo, että tatuointien imago on muuttunut. Vanhemman sukupolven mukaan rikollisilla ja merimiehillä on tatuointeja ja nuoremman sukupolven käsitys tatuoiduista henkilöistä on toisenlainen. Tämä voisi johtua tatuointien uudeltaisesta representaatiosta yhteiskunnassamme, jossa julkisuuden henkilöt ja urheilijat kantavat tatuointejaan julkisesti.

6.4 Tatuointitaiteen rooli teoksissa

Tutkimusaineistossa ilmenee selkeää kahtia jakoisuutta myös tatuointitaiteen tyyliissä. Aineistoteoksista puolet esitti tatuointien olevan esittävää taidetta, kuten kukkia ja perhosia. Teoksessa 1. hahmolla on olkapäässä yksinkertaistettu ruusutatuointi ja teoksessa 4. hahmolla on sommitelma köynnöstä, pieniä tähtiä ja perhosia. Teosten tatuoinneissa hentoja luontoaiheita kuvattiin selkeällä muotokielellä, jossa orgaaninen viiva korostaa kehon linjoja. Teoksessa 1. ruusun terälehdet korostavat olkapään pyöreyyttä. Teoksessa 4. niskassa ja olkapäässä köynnökset kurottavat toisiaan kohden ja myötäilevät siten piirretyn hahmon muotoja.

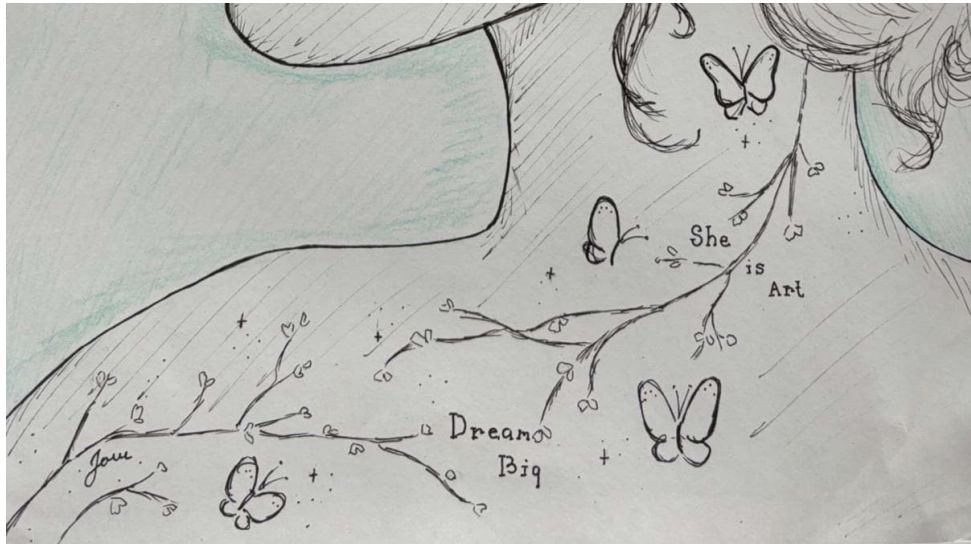

Kuva 5. Teos 1., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Luonnonläheiset teemat ovat yksi suosituimmista suomalaisista tatuointitaiteen aiheista. Tatuointitaiteen kentällä kukat symboloivat kauneutta ja perhoset vapautta. Aineistossa teoksissa 1. ja 4. esittävien tatuointien muotokieli on feminiiniä ja orgaanista, joka omalla osallaan vahvistaa teosten hahmojen naisellisuutta. Kukat ja perhoset ovat tatuointitaiteessa ajattomia ja tatuointitaiteen kulutuksessa nämä aiheet ovat tunnetusti naisten suosiossa feminiinin imagon vuoksi.

Teoksessa 4. on köynnösten sekaan sommiteltu perhosten lisäksi kirjoitusta, joka poikkeaa kaikista muista teoksista. Tekstitatuoinnit ovat tunnetusti suosittu tatuointien aihe ja tatuoiduilla kirjoituksilla ihmiset ikuistavat ihoonsa esimerkiksi läheistensä nimiä ja tärkeitä vuosilukuja. Teoksessa 4. piirroksen hahmon ihoon on tatuoitu sanat “Love”, “Dream Big” ja “She is Art”. Sanat ovat englanniksi ja teksti on tyylitelty englannin kielelle ominaisesti sanojen isoilla alkukirjaimilla. Tekstin fontti on sekoitus kaunokirjoitusta ja Courier konekirjoitus fonttia muistuttavaa tekstiä. Sanassa “Love” on käytetty kaunokirjoitukselle ominaisia kaarevia viivoja ja kirjaimet ovat kirjoitettu yhdellä

pitkällä vedolla. Sanat “Dream Big” ja “She is Art” ovat kirjoitettu kirjoituskoneille tyypilliselle kirjain tyypillä, jossa kirjaimet ovat tasalevyisiä ja koristeltu väkasin. Tatuoiduilla sanoilla “rakkaus”, “unelmoi suuresti” ja “hän on taide” teoksen 4. hahmossa korostuu luova imago.

Kuva 6. Teos 4., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Teoksessa 2. ja 3. tatuoinnit ovat ei-esittävää taidetta ja eroavat selkeästi aiemmin käsitellyistä teoksien 1. ja 4. tatuointityyleistä. Teoksessa 2. hahmon olkavarsia ja vatsaa koristaa abstrakti kuviointi, joka toistuu peilikuvamaisesti kehon molemmin puolin. Tatuoinnit koostuvat salmiakkikuvioita muistuttavasta, teräviä piikkejä sisältävästä kuvioista, jossa kuvion keskelle on jätetty valkoista tilaa. Kuvion keskelle, tyhjään tilaan, on piirretty ääri viivat, jotka toistavat kuvioita pienemmässä koossa. Teoksen 2. tatuoinnissa on käytetty paksua mustaa viivaa, joka luo vahvan kontrastin hahmon vaaleaa ihoa vasten. Teoksessa 3. hahmon olkavarressa oleva nuolimaisia kuvioita ja kiemuraisia viivoja sisältävä tatuointi on myös tyyliltään ei-esittävää tatuointitaidetta. Teoksen 3. tatuointi ei sisällä mustia ääri viivoja, mutta on väritykseltään tummempi kuin piirroksessa esiintyvä hahmo.

Kuva 7. Teos 2., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Teosten 2. ja 3. hahmojen tatuoinnit eivät muistuta mitään tiettyä tuntemaani tatuointityyliä tai heimotatuointeja. Teoksessa 2. on käytetty tribaali tatuoinneille tyypillistä tummaa viivaa, mutta tribaali kuvioinnit ovat useimmiten monimutkaisempia, eivätkä ne toistu peilikuvamaisesti kehon molemmin puolin. Teoksen 2. tatuoinnit korostavat kehon muotoja ja antavat hahmosta lihaksikkaan vaikutelman. Teoksen 2. hahmolla on feminiinit kasvot ja hiusten malli on naisellinen. Piirroksen hahmolla on leveähköt hartiat ja ryhdikäs ja avoin asento, joka antaa maskuliinisen vivahteen piirroksen hahmolle. Yhdistelmä naisellisuutta ja maskuliinisuutta tekee hahmosta mielenkiintoisen ja urheilullisen. Teoksen 2. hahmo on ammatiltaan tanssija, ja urheilullinen ja ryhdikäs vaikutelma sopii hahmon ammattiin.

Kuva 8. Teos 3., kuvaaja: Elina Mäkinen, 2024

Teoksessa 3. on piirteitä Cyber sigilism -tatuointityylistä, joka on 2020-luvun versio tribaalitatuoinneista. Cyber sigilismille on tyypillistä yksityiskohtaiset geometriset kuvioinnit ja piikit. Teoksen 3. hahmo antaa nuorekkaan vaikutelman värjätyillä hiuksillaan ja useilla lävistyksillään. Piirroksen hahmolle on annettu iäksi 22-vuotta, joka tukee nuorekasta vaikutelmaa. Teoksen 3. tatuointi muistuttaa Cyber sigilism-tyyliä, joka yksi tuoreimmista tatuointi tyyleistä 2020-luvulla.

7. Tulosten yhteenveto

Tässä tutkielmassa halusin selvittää 8.-luokkalaisten käsityksiä tatuoitujen henkilöiden imagosta. Tuloksia tulkitessa tulee ymmärtää, että aineisto on pieni otos peruskoulun 8.-luokkalaisten oppilaiden käsityksistä, ja tutkimustuloksia ei voi rinnastaa kertomaan koko Lahden Yhteiskoulun tai suomalaisten peruskoulujen oppilaiden käsityksiä tatuoitujen ihmisten imagosta. Aineistoanalyysin tuloksia voidaan kuitenkin ajatella alkutekijöissään olevana havaintona, jota voisi oikeanlaisen tutkimuksen avulla tutkia lisää. Aineiston analyysin tuloksia tulkitessa tulee ymmärtää, että informantit ovat suomalaisessa peruskoulussa opiskelevia oppilaita ja heidän kulttuurisidonnainen identiteetti kehittynyt peilaamaan tietynlaisia arvoja sen myötä. Granö kertoo *Suhteessa maailmaan* teoksen johdanto luvussa (2018), että oppilaat ovat ajan ja paikan tuotoksia, joka näkyy identiteetin rakentumisessa (Granö, 2018, 6–8). Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että nuoret voivat ottaa vaikutteita ympäröivästä suomalaisesta kulttuurista, mutta siihen voi vaikuttaa globalisoitunut sosiaalinen media ja sen myötä muut visuaaliset kulttuurit. Oman tulkintani mukaan tämän tutkimuksen aineiston kannalta tärkeimmiksi nousseet havainnot olivat teoksissa esiintyvien hahmojen sukupuoleen ja ammatteihin liittyvät yhtenevät käsitykset ja tatuointitaiteen visuaalisen ilmenemisen kahtiajakoisuus.

Analyysin perusteella voidaan todeta, että informanttien käsitys tatuoidusta henkilöstä on luovalla alalla työskentelevä täysi-ikäinen nainen. Tatuointien yhdistäminen luoviin aloihin, kuten taiteilija ja tanssija, kertoo informanttien yhdistävän tatuointitaiteen muuhun kulttuurin harrastamiseen esimerkiksi kuvataiteisiin ja musiikkiin. Tätä havaintoa tukee Salasuon *Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen* (2020) tulokset, jossa näkyy selkeä yhteys kulttuurin harrastamiselle ja tatuoinneille (Salasuo, 2020, 112). Aineistoteosten analyysissä nousi toiseksi keskeiseksi aineistoa yhdistäväksi havainnoksi se, että teosten kuvitteelliset hahmot olivat kaikki sukupuoleltaan naisia. Pohdin aineiston analyysin parissa, vaikuttaako informanttien oma sukupuoli tähän valintaan. Tämän tutkimusaineiston tuloksia tukee Blairin (2007) ja Myllyniemen (2009) tutkimusten tulokset, joissa naisten keskuudessa tatuointien ottaminen yleistyi 2000-luvulla miehiä voimakkaammin (Blair, 2007 ja Myllyniemi, 2009, 109–111).

Yhtenäisyyksien lisäksi aineistosta voi hahmottaa kahtiajakoisuutta tatuointitaiteen visuaalisessa ilmenemisessä. Aineiston analyysin avulla teosten tatuointien tyylit ovat jaoteltu karkeasti esittävään tatuointitaiteeseen ja ei-esittävään tatuointitaiteeseen. Aineistoteosten tatuointien tyyleissä näkyy klassisia tatuointiaihteita, kuten luontoaiheet ja tribaalitatuoinnit. Teoksissa näkyy myös uusien tatuointityylien virtauksen vaikutus, kuten 3. teoksen Cyber sigilismiä muistuttava tatuointi. Aineistoteosten tatuointityylien inspiraation lähteenä voi olla nuorten oma visuaalinen ympäristö ja sosiaalisen median vaikutus. Salasuon mukaan (2020) netti on nuorten sosiaalinen ja kulttuurinen kenttä, joka vaikuttaa lasten ja nuorten vapaa-aikaa ja harrastuksiin (Salasuo, 2020, 97). Samaa tulosta tukee Wilska ym. tutkimuksessa *The Role of Social Media in Creation of Young People's Consumer Identities* (2023) saadut tulokset, jotka viittaavat nuorien ottavan paljon vaikutteita netistä ja mediassa esiintyviltä julkisuuden henkilöiltä.

Kehonmuokkauksen tapoja on useita ja tatuoinnit lukeutuvat sen yhdeksi tavaksi. Kehon ulkomuotoa voi muokata urheilemalla tai vaikuttamalla hiusten, kulmakarvojen, ripsien tai kynsien ulkomuotoon. 2020-luvulla on noussut trendiksi pigmentoida tatuointitekniikoita käyttäen huulia, kulmakarvoja ja silmänrajauksia. Pigmentoinnilla vahvistetaan kasvojen omia piirteitä luonnollisen näköisesti. Kehoa voi muokata myös radikaalimmin implanteilla ja leikkauksilla. Aineistoteoksista käy ilmi, että tatuoinnit, hiustenvärjäys ja lävistykset kehonmuokkauksen tapoina liitetään yhteen ja niillä tuodaan esille identiteettiä. Erityisesti teoksessa 3. voidaan huomata, että piirroksen hahmo on värjänyt hiuksiaan eri väreillä ja kasvoissa ja korvissa on useita lävistyksiä. Teoksessa 4. voidaan myös nähdä piirroksen hahmolla korvakoru, joka on lävistys. Suomalaisten kaupunkien katukuvassa tatuointiliike ja lävistysliike ovat usein yhdistetty ja saman katon alla voi muokata ulkonäköään eri tavoin. Tatuointikulttuuriin kuuluu kehon muokkaus eri tavoilla ja voimakkaasti tatuoiduilla henkilöillä on usein lävistyksiä ja värjätyt hiukset. Tatuoitujen henkilöiden ulkonäköä ei voi yleistää näin suurpiirteisesti, koska ihmisten mieltymykset ovat erilaisia. Sosiaalisen median alustoilla voi nähdä julkisuuden henkilöitä, joilla on useita tatuointeja, mutta kehoa ei ole muokattu räikeillä hiuksilla tai näyttävillä lävistyksillä.

8. Pohdinta

Tutkimuksen tulokset kertovat tatuoitujen henkilöiden olevan luovalla alalla työskenteleviä naisia. Voidaan pohtia projisoivatko informantit tulevaisuuden haavekuvia teoksiinsa. Nuorten 8.-luokan oppilaiden tulisi alkaa pohtia tulevaisuuden ammatin valintaa, koska peruskoulun jälkeen oppilaat saavat itse päättää, mihin toisen asteen kouluun haluavat pyrkiä. Suomessa kuvataide-ammattien kannalta on suositeltavaa hakea kuvataiteeseen erikoistuneisiin lukioihin, kuten Helsingin kuvataidelukio Torkkeliin tai Lahden kuvataidelukio Gaudiaan. Tatuointien kulttuurinen merkitys nuorten keskuudessa voi johtua myös siitä, että läheisillä on tatuointeja. Vanhempien tai täysi-ikäisten sisarusten tatuoinnit voivat inspiroida ja innostaa informanteja. Taiteelliset ammatit voivat kummuta myös nuorten visuaalisen kulttuurin median sisällöistä. Sosiaalisen median vaikuttajia seurataan tarkasti ja tatuointeja esitellään avoimesti katsojille. Salasuo tutkimuksessa (2020) havaittiin tatuointien suosion kasvua julkisuudessa ja nuorten mediassa 2010-luvun vaihteessa (Salasuo, 112, 2020). Tästä voidaan päätellä tatuointitaiteen olevan osa 2020-luvun nuorten populaarikulttuuria.

Piirrostylelien pohjalta voidaan tehdä johtopäätös, että informanttien kiinnostuksen kohteena on japanilainen manga ja anime. Yleisessä tiedossa on, että japanilaisen kulttuurin tasainen suosio on ollut länsimaisten nuorten keskuudessa jo pitkään ja suoratoistopalveluiden yleistyessä japanilainen anime on ollut helpommin saavutettavissa. Kiinnostus japanilaista kulttuuria kohtaan ei kuitenkaan näy aineistoteoksissa esiintyvien hahmojen kantamien tatuointien tyyleissä. Japanilaiseen kulttuuriin kuuluu vahvasti Irezumi eli japanilaiset tatuoinnit, mutta piirroksissa ei ole viitteitä tähän tatuointityyliin. Voidaankin pohtia, miten syvällistä on nuorten japanilaisen kulttuurin suosiminen ja rajautuuko suosio vain värikkäiden animaatio-sarjojen ja sarjakuvien kuluttamiseen.

Tatuointien rooli kuvataiteen opetuksessa ei ole selvä. Kuvataiteen aineen opinnoissa oppilaan omat kuvakulttuurit ja populaarikulttuurin eri ilmiöt tulisi ottaa huomioon opetuksessa. Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa ei kuitenkaan erikseen listata, mitä sisältöjä opettajan tulisi valita tai miten näitä asioita tulisi käsitellä kuvataiteen oppitunneilla. Median ja erityisesti kuvien monilukutaitoon kuuluva kuvakieli ja symbolit tulkinnan kohteina kuuluvat perusopetuksen opetussuunnitelman kuvataiteen opetuksen ja

laaja-alaisen oppimisen tavoitteisiin (Opetushallitus, 281–283; 426–427, 2014). Tatuointien visuaaliseen kieleen ja symboliikkaan tutustuminen voisi olla mielenkiintoinen tapa tutustua kuvien tapaan viestiä.

Tutkimusprosessin aikana opin paljon sekä taideperustaisen tutkimuksen mahdollisuuksista, että visuaalisen aineiston analysoinnista. Aineiston kerääminen koululuokassa antoi elävän ja monikerroksisen kuvan nuorten ajattelusta, mutta toi mukanaan myös haasteita. Odotin tutkimukseen enemmän osallistujia. Aineiston niukkuus ei kuitenkaan estänyt suunnitelmien mukaista aineiston analyysiä ja koen aineiston olevan riittävä taideperustaisen tutkimuksen tekoon. Aineiston niukkuus vaikuttaa kuitenkin tutkimuksen tuloksiin ja olisi mielenkiintoista toistaa tutkimus tulevaisuudessa. Olisikin hedelmällistä laajentaa tutkimusta ja tutkia suuremmalla otannalla nykyisiä tatuointeihin liittyviä käsityksiä ja tatuointikulttuurin merkitystä nuorten elämässä. Tässä tutkielmassa sisällönanalyysi osoittautui toimivaksi menetelmäksi visuaalisen aineiston jäsentämiseen ja tulkitsemiseen. Aineistoteoksia tarkasteltiin sekä visuaalisen ilmaisun että niihin liittyvien sanallisten lisätietojen avulla, jolloin aineistosta saatiin irti syvempiä tulkintoja nuorten tatuointikäsityksistä. Erityisesti piirustustyylien ja tatuointien sisältöjen vertailu toi esiin kiinnostavia ristivalotuksia visuaalisista mielikuvista tatuoituja henkilöitä kohtaan..

Mahdollisia jatkotutkimuksia voitaisiin tehdä sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäen. Kvalitatiivisena tutkimusmenetelmänä voisi toimia taideperustainen toimintatutkimus, jonka avulla voitaisiin suunnitella ja toteuttaa tatuointitaiteeseen liittyvä opetuspaketti. Opetuspaketin avulla tatuointitaiteen ja tatuointikulttuurin opetus olisi selkeämpää ja helpommin hallittavaa kuvataiteen aineenopetuksessa. Tämän myötä jatkossa olisi mahdollista kehittää ja tutkia opetuskokonaisuuksia, joissa tarkastellaan tatuointien historiaa, merkityksiä ja visuaalista ilmaisua osana oppilaiden omaa taidetyöskentelyä. Tutkielman tuloksia voidaan hyödyntää kuvataidekasvatuksessa esimerkiksi silloin, kun halutaan tukea oppilaiden mahdollisuuksia tarkastella omaa kulttuuri-identiteettiään, media- ja populaarikulttuurin vaikutteita sekä visuaalista lukutaitoa. Media-analyysin menetelmällä voitaisiin tarkastella, millaisia tatuointeihin liittyviä representaatioita nuoret kohtaavat sosiaalisen median kentällä kuten, Pinterestissä, TikTokissa tai Instagramissa.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa voitaisiin laajalle alueelle ulottuvan kyselyn avulla selvittää tatuointeihin liittyviä käsityksiä, tatuointitaiteen imagon muutoksia ja tatuointitaiteen merkitystä nuorten visuaalisessa kulttuurissa. Yksi jatkotutkimuksen mahdollinen suunta voisi tarkastella tatuointikäsityksiä eri ikäryhmissä vertaillen, esimerkiksi alakoululaisten, yläkoululaisten ja lukiolaisten näkemyksiä tatuointitaiteesta ja tatuoitujen henkilöiden imagosta. Laajemmalla aineistolla voitaisiin myös tutkia alueellisia tai kulttuurisia eroja nuorten tatuointimielikuvissa. Tatuointimielikuvia olisi myös mielenkiintoista tarkastella osana nuorten kulttuurisen ja sosiaalisen identiteetin rakentumista, jolloin tutkimus voisi syventyä arvoihin, identiteettiin ja kulttuurihistoriaan.

Tässä tutkielmassa tarkasteltiin 8.-luokan oppilaiden käsityksiä tatuoitujen ihmisten imagosta. Nuoremman sukupolven käsityksiä tatuoinneista on tutkittu melko vähän ja vanhemman sukupolven tatuointikäsityksessä tatuoinnit liitetään stereotyyppisesti merimiehiin ja vankiloihin. Tatuointitaiteen imagon muutosta voitaisiin tutkia suomalaisen kuvataidekasvatuksen näkökulmasta ja kuvataiteellisilla menetelmillä. Kuvataiteen opetuksessa voitaisiin myös hyödyntää tatuointikulttuuriin liittyviä ilmiöitä, joita esiintyy nuorten visuaalisen kulttuurin median sisällöissä. Jos harjoitteluni Lahden Yhteiskoulussa olisi ollut pidempi, olisin voinut toistaa tutkimukseni useammassa ryhmässä, jolloin aineistolla olisi saanut laajemman käsityksen peruskoulun nuorten mielikuvista tatuoituja henkilöitä kohtaan.

Tutkielman edetessä ja tatuointeihin liittyvään kirjallisuuteen syventyessä huomasin, ettei tatuointeihin liittyvää akateemisesti hyväksyttyä kirjallisuutta ole paljoa. Huolestuin, mihin voin pohjata tutkimukseni, kun kirjallisuutta on näin vähäisesti. Tatuointeihin liittyvää historiaa on tutkittu, mutta suomalaisesta näkökulmasta tehtyä kirjallisuutta tai tutkimusta on niukasti. Tatuointeihin liittyvä tutkimus käsittelee usein terveyteen liittyviä аспекteja ja kulttuurinen puoli tatuoinneista liittyy merimiehiin ja vankila-tatuointien symboliikkaan. Kuvataidekasvatuksen näkökulmasta tehtyä tutkimusta oli vieläkin niukemmin, mutta se on myös osaltaan tehnyt tämän tutkielman tekemisestä niin mielenkiintoista ja antoisaa.

Tutkielman tekeminen ei olisi ollut mahdollista ilman läheisten ja ohjaajieni tukea. Haluan kiittää opettajia ja ohjaajia arvokkaista neuvoista ja näkökulmista. Haluan myös kiittää opponijana toiminutta ystävääni minun haastavasta haastamisesta ja puuduttavasta

kirjoitusvirheiden korjaamisesta. Huolelliset kommentit ja kriittinen palaute auttoivat minua tarkentamaan työni sisältöä ja ilmaisua.

Ei tule unohtaa perheeni antamaa tukea, jonka voimin olen jaksanut puurtaa opintojeni parissa. Kiitos kärsivällisyydestä, rohkaisusta ja ymmärryksestä tämän prosessin aikana. Ilman teidän tukeanne tämä työ ei olisi ollut mahdollinen. Haluan mainita myös Lahden Yhteiskoulun ihanat oppilaat, jotka osallistuivat aineiston keruuseen ja joiden panos teki tämän työn mahdolliseksi.

Lähteet:

Airola, K. (2022). Tatuointi. *Duodecim Terveyskirjasto*.
<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00514>

Alter-Muri, S. (2019). The Body as Canvas: Motivations, Meanings, and Therapeutic Implications of Tattoos. *Art Therapy*, 37(3), 139–146.
<https://doi.org/10.1080/07421656.2019.1679545>

Anttila, E., Pohjola, H., Löytönen, T., & Kauppila, H. (2017). *Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa*. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. <https://disco.teak.fi/anttila/kehitys/>

Blair, L. (2007). Tattoos & Teenagers: An Art Educator's Response. *Art Education*, 60(5), 39–44. <https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.2307/27696239>

Borgdorff, H. (2011). The production of knowledge in artistic research. Teoksessa M. Biggs & H. Karlsson (Toim.), *The Routledge Companion to Research in the Arts* (s. 44–63). Routledge.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
<https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.1191/1478088706qp063oa>

Buhl, M. (2011). So, what comes after? The current state of visual culture and visual education. *Research in Arts and Education*, 2011(1), 1–7.
<https://doi.org/10.54916/rae.118752>

DeMello, M. (2000). *Bodies of inscription: A cultural history of the modern tattoo community*. Duke University Press. <https://doi.org/10.1515/9780822396147>

Granö, P., Hiltunen, M., Jokela, T., & Aerila, J. (2018). *Suhteessa maailmaan: Ympäristöt oppimisen avaajina*. Lapland University Press.
<https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/63608>

Granö, P., Keskitalo, A., Ronkainen, S., tiedekunta, T., & Design, F. o. A. a. (2013). *Visuaalisen kokemus: Johdatus moniaistiseen analyysiin*. Lapin yliopistokustannus. <https://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61800>

Gröndahl, L., Arlander, A., Bredenberg, M., Järvinen, H., Kumpulainen, S., Porkola, P., . . . Bredenberg, M. (2023). *Taiteellinen tutkimus*. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. <https://disco.teak.fi/taiteellinen-tutkimus/>

Haaramo, J., & Hanifi, R. (2023). *Nuorten ruutuaika jatkuu myöhään yöhön*. Tilastokeskus. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69968278/nuorten-ruutuaika-jatkuu-myohaahan-yohon?publisherId=69818838>

Jokela, T., & Huhmarniemi, M. (2020). Taideperustainen toimintatutkimus soveltavan taiteen kehittämisen välineenä. Teoksessa T. Jokela, M. Huhmarniemi & J. Paasovaara (toim.), *Luontokuvaus soveltavana taiteena* (s. 38–61). Lapin yliopisto.

Juntunen, J., & Juntunen, J. K. (2004). *Tatuoitu*. WSOY.

Kallio, M. (2010). Taideperustainen tutkimusparadigma taidekasvatuksen sosiokulttuurisia ulottuvuuksia rakentamassa. *Synnyt/Origins: Taiteen tiedonala*, 4, 15–25. <https://doi.org/10.54916/rae.118716>

Kangas, S., & Kuure, T. (toim.). (2003). Nuorten elinolot -vuosikirja: Teknologisoituvu nuoruus 2003. *Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta & Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus*. Stakes. https://stat.fi/tup/tietoaike/tilaajat/ta_08_03_nuorten_elinolot.html

Kohvakka, R. (2010). Sosiaalinen media vahvasti läsnä nuorten arjessa. *Tieto & trendit*, 8/2010. Tilastokeskus. https://stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-12-22_002.html?s=0

Kotilainen, S., Rantala, L. (2008). *Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus*. Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto.

Kupiainen, R., (2009). Lasten mediasuhteet mediakasvatuksen kysymyksenä. Teoksessa Kotilainen, S. (Toim.), *Suhteissa mediaan* (s. 167–183). Jyväskylän yliopisto.

Myllyniemi, S. (2009). *Aika vapaalla: Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009*. Opetusministeriö : Nuorisotutkimusverkosto : Nuorisoasiain neuvottelukunta.

Mäkinen, E. (2022) *Tatuointien muuttuva imago; Peruskoulun 9.-luokkalaisten käsityksiä tatuoinneista*. [Julkaisematon kandidaatintutkielma, Lapin yliopisto].

Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Opetushallitus.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Rasi, P., Keskitalo, T., Vuojärvi, H., Kangas, M., Ruokamo, H., & Siklander, P. (2018). Oppimisympäristöt, tosielämä ja teknologia. Teoksessa P. Granö, M. Hiltunen, & T. Jokela (toim.), *Suhteessa maailmaan: Ympäristöt oppimisen avaajina* (s. 17–33). Lapland University Press.

Rolling, J. H. Jr. (2010). A paradigm analysis of arts-based research and implications for education. *Studies in Art Education*, 57(2), 102–114.
<https://research-ebSCO-com.ezproxy.ulapland.fi/c/23dr3h/search/details/yvym5kdekf?db=af&limiters=None&q=JN+%22Studies+in+Art+Education%22+AND+DT+20100101+NOT+PM+AOP>

Ruokonen, I., Rusanen, S. (2009) Esteettinen kasvattaja kulttuurisena kasvattajana. Teoksessa Välimäki, A. (Toim.) *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa: Iloa, ihmettelyä ja tekemistä*. (s. 10–16) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085414>

Ryynänen, S., Nortio, E., & Varjonen, S. (2021). Soveltava teatteri taideperustaisena tutkimuksena. Teoksessa E. Hakoköngäs, J. Hohenthal, V. Hänninen, J. Hätilä, H. Korhonen, M. Käyhkö, . . . Gaudeamus Oy (toim.), *Tutkiva mielikuvitus: Luovat,*

osallistuvat ja toiminnalliset tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä. Gaudeamus.
<https://www.ellibslibrary.com/book/9789523456884>

Räsänen, M. (2010). Taiteet kognition ja kulttuurin kentällä. Teoksessa E. Anttila & E. Anttila (toim.), *Taiteen jälki: Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä* (s. 121–148). Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. <https://taju.uniarts.fi/handle/10024/7000>

Salasuo, M., & Homi, H. (2021). *Harrastamisen äärellä: Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020.* Opetus- ja kulttuuriministeriö.
<https://tietoanuorista.fi/julkaisut/lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020/>

Sizer, L. (2020). The Art of Tattoos, *The British Journal of Aesthetics*, Volume 60, Issue 4, 419–433, <https://doi-org.ezproxy.ulapland.fi/10.1093/aesthj/ayaa012>

Teräs, M., & Toiviainen, H. (2014). Kehittävä teema-analyysi. *Aikuiskasvatus*, 32(2), 84–95. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/download/94084/52762/154662>

Tieteen termipankki 6.03.2025: Nimitys:*epistemologia*. (Tarkka osoite: <https://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:epistemologia.>)

Tieteen termipankki 13.4.2025: Ihmistieteet:*identiteetti*. (Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Ihmistieteet:identiteetti.>)

Tieteen termipankki 13.4.2025: Ihmistieteet:*kulttuuri*. (Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Ihmistieteet:kulttuuri.>)

Tieteen termipankki 7.3.2025: Filosofia:*kvalitatiivinen tutkimus*. (Tarkka osoite: https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:kvalitatiivinen_tutkimus.)

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Venäläinen, P. (2019) Katse lasten ja nuorten taiteeseen. Teoksessa Lindholm, J., Kairavuori, S., Pusa, T., Ylönen, S., Venäläinen, P., Granö, P., . . . Ylönen, S. (Toim.),

Jälkikuvia, kuvan jälkiä: Lasten ja nuorten taiteen tallentaminen ja tutkiminen. (s. 11–18). Nuorisotutkimusseura. <https://doi.org/10.57049/nts.269>

Vuorinen, R. (1998). *Minän synty ja kehitys: Ihmisen psyykinen kehitys yli elämänkaaren* (2. uud. p.). WSOY.

Wilska, T.-A., Holkkola, M., & Tuominen, J. (2023). The Role of Social Media in the Creation of Young People's Consumer Identities. *Sage Open*, 13(2). <https://doi.org/10.1177/21582440231177030>

LIITE 1.

Tutkimuslupalomake (2024)

Hei,

Olen Elina Mäkinen ja opiskelen Lapin yliopistossa kuvataidekasvatusta maisterivaiheessa ja teen syventävää opetusharjoittelua Lahden Yhteiskoulussa Pietari Kellokummun ohjaamana.

Työskentelen tällä hetkellä pro gradu -tutkimukseni parissa, jonka tutkimusaiheena on 14–15-vuotiaiden oppilaiden käsityksiä tatuoinneista. Pro gradu -tutkimusta ohjaa kuvataidekasvatuksen professori Mirja Hiltunen.

Haluaisin kerätä tutkimusaineiston Lahden Yhteiskoulun kuvataidelinjalla opiskelevilta 8.luokkalaisilta oppilailta. Oppilaita on yhteensä 18. Tutkimusaineisto on kuvataideperustainen toimintatutkimus, jossa oppilaat piirtävät miltä näyttää tatuoitu ihminen. Tutkimuksessani aion analysoida, mistä piirustukset koostuvat ja miten tatuoituja henkilöitä kuvataan.

Tutkimusaineiston keräys suoritettaisiin opetusharjoittelun aikana kuvataiteen luokassa. Aineistonkeruu ajankohta olisi joko torstaina 31.10.2024 tai tiistaina 5.11.2024. Ohjaan tutkimusaineiston tehtävänannon itse ja opettaja Pietari Kellokumpu on tilassa mukana. Tutkimusaineisto on anonyymi, joten työhön ei tarvitse kirjoittaa nimeä eikä oppilaita voi tunnistaa aineistotehtävien perusteella pro gradu -tutkimuksessa.

Teokset, joiden julkaisuun olen saanut luvan oppilaalta ja oppilaan huoltajalta, julkaistaan osana pro gradu-tutkimusta, jonka lukee pro gradu -ohjaajani, opponoiija ja opiskelija kollegani. Pro gradu tallennetaan Lapin Yliopiston tietokantoihin.

Elina Mäkinen

Lapin Yliopisto

elimakin@ulapland.fi

LIITE 2

Tutkimusaineiston tehtävänanto:

Miltä näyttää tatuoitu ihminen?

Tehtävä: *Piirrä valitsemallasi tyylillä tatuoitu henkilö*

Piirtämisen jälkeen kirjaa työn taakse piirtämäsi hahmon...

- Ikä
- Sukupuoli
- Ammatti

Tarvikkeet:

Piirustuspaperia, lyijykynä, pyyhekumi, puuvärikynät, tussit

Tutkimusaineisto on anonyymi, joten työhön ei tarvitse kirjoittaa nimeä eikä oppilaita voi tunnistaa aineistotehtävien perusteella.

Teokset julkaistaan osana pro gradu -tutkimusta, jonka lukee pro gradu -ohjaajani, opponoiija ja opiskelija kollegani. Pro gradu tallennetaan Lapin Yliopiston tietokantoihin.

En anna suostumusta osallistua tutkimusaineiston tekoon

Annan suostumuksen osallistua tutkimusaineisto tehtävän tekoon

Annan suostumuksen käyttää piirrosta osana tutkimusaineistoa

Annan suostumuksen kuvien ottamiselle tutkimusaineiston tekemisen aikana (ei tunnistettavia kuvia tai kasvokuvia)

Huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys:

Oppilaan allekirjoitus ja nimen selvennyt:

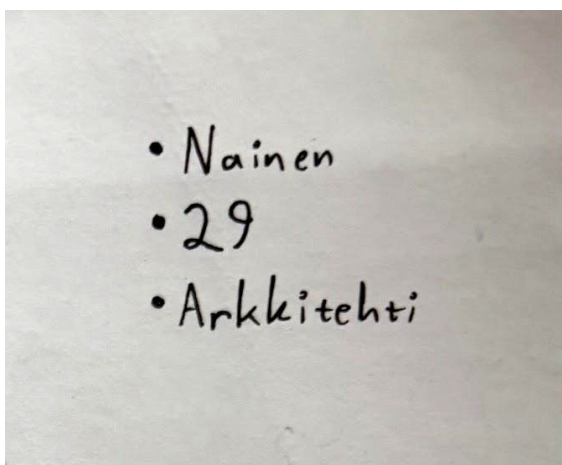
Päivämäärä:

LIITE 3

Teos 1.

Teoksen 1. hahmon kuvaus

LIITE 4

Teos 2.

Teoksen 2. hahmon kuvaus

Sukupuoli: Nainen

Ikä: 36

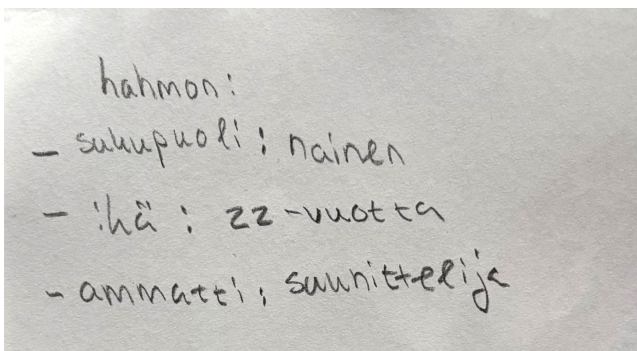
Ammatti: Tanssija (toimii mm. artistien taustatanssijana)

LIITE 5

Teos 3.

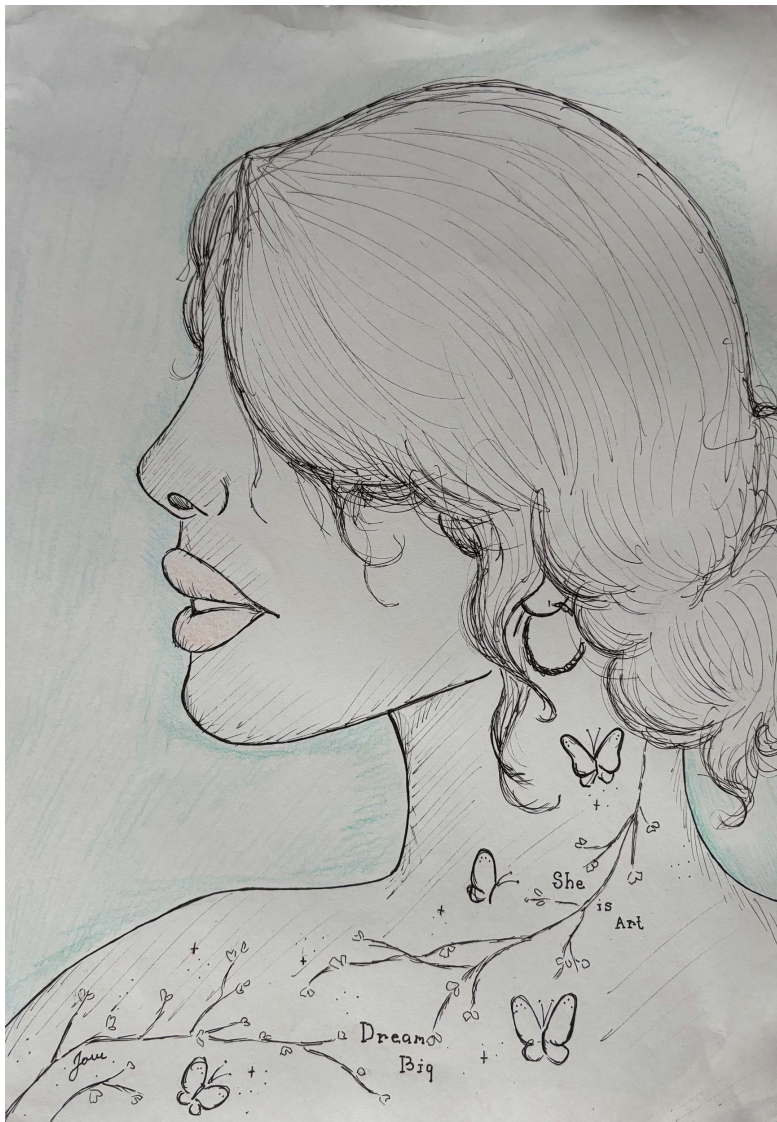

Teoksen 3. hahmon kuvaus

LIITE 6

Teos 4.

Teoksen 4. hahmon kuvaus

